

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN PENTRU SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Apare la 10 a fie-cărei luni.

DIRECTOR: Dr. CORN. DIACONOVICH.

Anul I.

Sibiu, 10 Maiu 1899.

Nr. 5.

Creditul și titlurile de credit.

Creditul în general și clasificarea titlurilor de credit.

În înțelesul larg al cuvântului prin credit se înțelege confiența sau încrederea ce un om o are în alt om. Astă încredere se exprimă prin faptul, că cei ce dispun de capitaluri, consimtesc a ceda întrebuințarea lor acelorora, cari au trebuință de ele; cu alte cuvinte, a împrumuta aceste capitaluri sub promisiunea de a fi despăgubiți, după un timp oarecare.

Intr'un alt ordin de idei, cuvântul credit însemnează confiența aplicată la relațiunile comerciale.*)

După cei mai vechi economiști, ca Nebenius, „creditul este confiența ce o pune cineva în promisiunea de plată a unei persoane, cât și capabilitatea de a-și pute procura valori efective în schimbul acestei promisiuni“; iar după Roscher „creditul este cedarea benevolă a dreptului de a dispune asupra bunurilor străine în schimbul contravalorii promise“. Wirth dice: „Creditul este o operațiune, prin care un serviciu efectiv, se dă în schimbul unei prestațiuni din viitor; este încrederea, că un serviciu prestat acum, ni se va rebonifica într'un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat; cu alte cuvinte creditul este o marfă ideală, ce este menită a înlocui capitalul“; iar după Dl P. S. Aurelian, se numește credit, „încrederea ce au oamenii între dinșii și pe temeiul căreia unul poate da altuia mărfuri sau bani, pe simpla îndatorire, că va plăti costul lor într'un termen convenit“.

Cel ce are încredere în promisiunea făcută, poartă numele de *creditor*, iar cel ce s'a împrumutat se numește *debitor*.

Ceea ce datorește unul — adesea constatat printr'un titlu — se numește *datorie*, ceea ce va avea de luat celalalt, poartă numele de *creanță*.

Creditul se împarte în credit *productiv* și *consumtiv*; dar cea mai importantă clasificare se face după persoana debitorului și anume în: *credit public* și *privat*.

*) N. Idieru, Studii de economie pol. și finanțe, (București, 1895) vol. I., p. 458.

Titlurile de credit în genere și clasificarea lor.

Toate daraverile de bani, adică de împrumut de bani sau lucruri evaluate în bani, sunt de obicei constatate prin înscrisuri sau titluri de credit (efecte). Efectele sunt deci documente, cari ne îndreptățesc la ridicarea unei sume de bani (în anumite cazuri și la primirea de mărfuri), spre exemplu: obligațiuni, titluri de rentă, scrisuri fonciare, acțiuni, bilet de deposit, trate, cecuri, etc. Proprietarul unui astfel de titlu este creditorul statului, al unei societăți sau al unei persoane private. „Increderea ce inspiră aceste titluri nu este un fel de mare. Unele cari inspiră mai mare încredere, înlocuiesc moneda, și o înlocuiesc cu atât mai bine și în o măsură mai mare, cu cât încrederea inspirată de ele e mai mare și cu cât pot circula transportându-se mai ușor. Cu deosebire pentru schimburile internaționale necesitatea lor e foarte mult simțită. Aceste titluri nu circulează așă decât pe baza numerarului ce există îndărătul lor, și în credința, că la timpul și locul hotărît se va pute obține în schimbul lor, cantitatea de numerar anume arătată acolo.“*)

După modul de transmitere (transcriere) distingem următoarele trei soiuri de titluri:

a) *Înscrisuri sau titluri la detentor* (purtător). Acestea cuprind numai numele debitorului, până când de creditor nu se face amintire. Proprietarul (producătorul) instrumentului sau titlului de credit este adevăratul creditor, iar pentru transmiterea (transcrierea) dreptului de proprietate nu se cere nici o formalitate, ci trece simplu din mână în mână, s. e. scrisuri fonciare, titluri de rentă, losuri, etc.

b) *Titluri nominative (pe nume)*. Acestea pre lângă numele debitorului cuprind și numele creditorului și se pot transmite numai prin expresa cesiune (în scris) la acțiuni, sau prin transcrierea efectuită în vre-o condică de datorii pre lângă avisarea debitorului, spre ex. la transcrierea pretensiunilor hipotecare.

c) *Efecte (bilete) la ordin*. Acestea stau între amintitele două categorii. Pentru transmitere nu se cere vr'un act special, ci se face prin simplu indosament — giro — pe documentul de datorie original, ca la cambii, assignate, cecuri, etc.

Diferitele soiuri de titluri de credit s'au format în raport cu dezvoltarea creditului. Forma primitivă a titlurilor a fost o simplă obligațiune, dezvoltându-se însă succesiv comerțul și industria, au luat diverse forme acomodată cerințelor de credit.

Pentru circulațiunea zilnică aceste trei soiuri de efecte au avantagiile și scăderile lor particulare. Așa spre exemplu efectele la nume sunt dificile în transmitere, încassarea intereselor, pentru proprietarii externi, este împreună adeseori cu spese și greutate; au însă favorul, că proprietarul nu'și perde dreptul de creditor nici în cazul când hârtia i s'ar fura sau nimici, fiind-că pretensiunea este legată de persoană și nu de titlu ca atare.

*) N. Idieru, op. cit. pag. 462.

Efectele la purtător sunt de tot practice în circulațiune, se pot transmite cu înlesnire și fără spese, dar adevăratul proprietar, perdând titlul, este expus la pericolul de a pierde cu acesta și dreptul de pretensiune.

Biletele la ordin expiră mai iute decât titlurile nominative, nu sunt așa de expuse ca cele la purtător, au însă scăderea, că tradează clientela și afacerile comerciale.

Nu se poate deci spune, care dintre aceste titluri sunt mai avantajoase, — alegerea lor depinde dela scopul ce'l urmărim.

O altă clasificare de mare importanță a titlurilor de credit se face pe baza intereselor și a termenului de rambursare, și anume în:

a) *Titluri ce produc interese și au termen lung.* Aceste creanțe sunt plătibile prin amortisare (rescumpărare) numai după un anumit șir de ani, sau la un termen nelimitat, atîrnător numai de debitor și nu de creditor (proprietarul creanței), produc însă interese plătibile la quartal, semestru sau an. Deocamdată însă nu vom face deosebire între acele cu interese (renta) fixe și între cele cu dividendă sau parte proporțională din beneficiile societății. Scopul ce și'l ajunge debitorul prin acest soi de efecte este, că își procură capitale disponibile pe timp mai îndelungat; creditorul însă își plasează capitalele pre lângă interese pe durata mai mare. Între aceste instrumente de credit se numără: rentele (titlurile de rentă), scrisurile fonciare, acțiunile, prioritățile, losurile cu interese, etc., de cari ne vom ocupa în special în un capitol următor.

În lumea financiară se numesc aceste efecte și *fonduri*, cu toate că concepțiunea fondului stă în contradicere cu aceea a acțiunii. Sub fonduri este însă mai corect dacă se înțeleg efectele, în cari capitaliștii își plasează capitalele pentru a avé o rentă fixă și sigură; prin urmare titlurile înșirate cu excepția acțiunilor.

b) *Titlurile cu termen scurt și cari produc interese*, n'au alt scop, decât a satisface relațiunile de credit pe termen scurt (3—12 luni). Interesele sunt fixate sau în textul titlului, sau se realizează pe calea discountului, cum se face s. e. la diferitele soiuri de cambii. Cum-că scopul principal al acestor titluri nu sunt interesele, este evident și din împrejurarea, că în text cele mai multe nu cuprind clausula referitoare la interese, ba adeseori vin în circulație fără detragerea scontului; numai băncile de escompt le folosesc anume ca efecte rentabile. Scopul principal este deci, că prin ele ajungem a spera o compensațiune de datorii. Aduc cu deosebire marele folos, că scutesc trimiterea numerarului dintr'o piață într'alta, dintr'un oraș în altul, sau dintr'o țară în alta (spre ex. tratele, biletele la ordin, etc.).

c) *Titlurile, cari nu produc interese, dar au termen lung de plată*, sunt rambursabile sau plătibile după un termen mai îndelungat, fără să producă însă dobândă, s. e. polițele de asigurare pe viață, asigurările de rente, losurile fără interese, etc. E de observat însă, că în anumite casuri nu este eschisă dobânda. Scopul ce ni-l ajungem prin aceste efecte este asi-

gurarea unui capital pentru casuri de nenorocire, adunarea unui capital pentru viitor, sau prospectele de a face vr'un câștig de premii.

d) *Titlurile neproducătoare de interese, dar cu termen scurt*, cum sunt spre exemplu: cupoanele, cecurile, etc. Prin mijlocirca acestor efecte se poate suprima chiar și moneda; ele servesc numai pentru înlesnirea circulațiunii, cu deosebire în țeri unde plățile se fac în monedă metalică (Anglia).

Creditul public privat și social în legătură cu principalele titluri de credit.

Creditul public (de stat, urban și rural). În principiu creditul este unul și același; în aplicațiune însă el se infățișează sub diferite forme, după destinațiune. Creditul public este acela, ce se face statului de către particulari, împrumutându-l cu bani, sau încredințându-i spre păstrare economiile sale. Creditul public nu se deosebește mult de creditul privat.

„Când un stat se împrumută, el solicită totdeauna și — dacă inspiră încredere — obține un capital care aparține altora, fie unor capitaliști naționali, dela cel mai umilit muncitor care economisează, până la cel mai mare bancher, fie unor capitaliști străini.

Totuși, în materie de credit, statele au subtilizat mult. Unele se împrumută — cum spre exemplu Statele unite ale Americii și astăzi Anglia, — întocmai ca și particularii, emițând bonuri și obligațiuni, cari sunt rambursabile la o epocă determinată, fie în o singură dată, fie prin trageri periodice, în general anuale sau semestrale. Aceasta este și cea mai bună formă a creditului public, fiindcă se apropie mai mult de procedurile creditului privat și fiindcă statele având a face nisce rambursări (plăți) la o epocă fixă, nu uită că le incumbă obligațiunea de a scade datoria lor, sau după o expresiune usuată pentru state, de a amortisa.

Amortismentul unei datorii consistă, în general, în plata ce se efectuează an cu an, într'un mod neîntrerupt, a unei fracțiuni din astă datorie. *Obligațiunile fixe amortisabile* prin trageri periodice sunt forma cea mai comodă a acestui amortisment. Statul decide, emițând un împrumut, că el va fi amortisat în 40, 50, în 75 sau în 99 de ani. Spre a ajunge aci, el face socoteala sumei care este anual necesară la plata dobânșilor împrumutului; să presupunem un milion de fiorini. La asta sumă el mai adaugă — după intervalul de timp în care împrumuturile trebuie să fie amortisate și după condițiunile în cari au fost contractate — o altă sumă mult mai mică: 100,000 sau 200,000 fl. spre exemplu. Aceasta a doua sumă servește a amortisa împrumutul, rambursând bonuri sau obligațiuni. Avem astfel o anuitate de 1.100,000 la 1.200,000 fiorini în sarcina bugetului Statului. Partea consacrată amortismentului se mărește în fie-care an, fără ca anuitatea să varieze — cu interesele cari erau plătite obligațiunilor amortisate din anul precedent, interese cari au devenit libere prin rambursarea acestor obligațiuni. Astfel mulțămită unui slab sacrificiu anual și unei mici dose de statornicie, statul se găsește, după 40, 50, 75 sau 99 ani deplin achitat și liber de împrumut...

Statele se mai pot împrumuta și altfel, decât prin bonuri (titluri) rambursabile sau prin obligațiuni amortisabile. Le este permis de a emite ceace se numesce *rentă perpetuă*. In acest sistem Statul emite un împrumut fără a lua față de subscriitor (creditor) angajamentul de a-i plăti capitalul la o epocă determinată, dar numai promițând de a servi o rentă, 4 sau 5 la suta. Acest sistem are neajunsul, că Statul nepreocupându-se de a-și amortisa datoria, rentele perpetue se tot acumulează la fie-care generație și Statul ajunge să fie foarte în povărat.*)

Renta perpetuă joacă un rol mare în Austro-Ungaria, fiind-că mai toate rentele austro-ung. sunt perpetue, spre es. *Renta comună austr.* (Einheitliche Rente) de 5% (după subtragerea celor 16% dare, neto 4·2%) în bilete și argint. Aceasta rentă s'a esmis (în sensul legii din 25 Iunie 1868) spre convertirea tuturor datoriiilor publice de până atunci, Renta austriacă și cea ungară de 4% aur, precum și cea de coroane, etc. Adeseori titlurile de rentă sunt garantate prin vreun imposit sau prin valori imobiliare, spre exemplu Regalele ungare și croate și bonurile rurale ungare și croate (ca renta amortisabilă).

Amortisarea titlurilor de rentă în Austro-Ungaria se face prin crearea așa numitelor fonduri de amortisare, sau prin împrumuturi de loterie. In cazul prim Statul destinează o sumă oare-care a capitalului, din a cărei interese se rescumpără succesiv titluri de rentă, sau preliminează o sumă anumită pentru rescumpărarea titlurilor, cari apoi se nimicesc.

Al doilea fel de amortisare se face prin emisiune de losuri ce produc interese, spre exemplu *losurile de stat din 1854 și din 1860*, sau prin emisiune de obligațiuni cu premii fără interese, spre exemplu: *losurile din 1864*. In cazul prim statul plătește afară de capital și interese, cari de regulă sunt mai mici decât cele obicinuite, încă un premiu; iar în cazul al doilea prelângă replătirea capitalului dă și suma întreagă de interese ca premiu.

Creditul privat este acela ce-și fac particularii între dênșii și cel care se face particularilor de cătră stabilimente de credit.

El se împarte în *credit personal*, când se face unei persoane fără nici o garanție, și numai pe temeiul încrederii ce împrumutătorul are într'insa, și în *credit real*, când se acoardă pe temeiul unor garanții asupra averii celui-ce se împrumută. Când garanția oferită este un imobil (moșie sau casă), creditul se numesce *hipotecar*. Creditul se mai împarte în *mobiliar* și *imobiliar* sau *fonciar*. Creditul mobiluar cuprinde ori-ce fel de credit, care se întemeiază pe un inscrist, pe probitatea și solvabilitatea împrumutătorului. El se subîmparte în *credit comercial*, când se raportează mai cu samă la afaceri comerciale; în *credit industrial*, când tractează în special transacțiuni ale industriei manufactoare, și în *credit agricol*, când face operațiuni privitoare la exploatațiunea moșilor.

Creditul imobiliar sau fonciar este acela, care se face unui proprietar, luându-se de garanție o moșie sau casă.

*) Cf. Paul Leroy-Baulieu. *Precis d'Econom. polit.* Paris 1894.

Sub *Credit social* înțelegem împrumuturile ce le contrag stabilimentele de credit, societățile de căi ferate, sau industriale, pentru a-și face mobil capitalul plasat în împrumuturi ipotecare (fonciare) și în întreprinderi industriale sau de comunicațiune. După natura operațiunilor, pe baza cărora se fac emisiunile acestor titli de credit, deosebim două categorii și anume:

- a) Obligațiuni cu prioritate și
- b) Scrisuri fonciare.

Obligațiunile cu prioritate numite și *priorități* se emit din partea stabilimentelor industriale și a societăților de căi ferate asupra imobilelor (moșii, material de exploatare, etc.) acestora. Acționarii unei atari întreprinderi participă la câștigul realizat de societate, și de aceea și variază etalonul de interese (dividenda), până când proprietarii de priorități nu participă la profitul aceleiași societăți, dar primesc o dobândă *fixă* și se bucură de anumite privilegii. Prioritatea, ca avere pasivă a stabilimentului sau societății, primește dobânda înainte de fixarea dividendei după acțiuni; iar în cas de lichidare se escontentează mai întâi proprietarii obligațiunilor și numai după aceea acționarii.

Prin urmare acționarul, ca membru sau participant al societății, este debitorul proprietarului de priorități, iar proprietarii acestor titluri sunt creditorii societății emitente cu drept de întâietate (prioritate) în raport cu mărimea capitalului și intereselor, față de acțiuni și dividendele lor, întocmai ca și obligațiunile cu prioritate dintr'o emisiune anterioară, față de cele dintr'o emisiune mai nouă.

Prioritățile societăților de cale ferată se emit adeseori numai pentru anumite rețele, oferind și statul o anumită garanție pentru asigurarea intereselor după prioritățile emise. Această garanție intră în vigoare îndată-ce venitul curat al întreprinderii n'ar fi suficient pentru plățirea intereselor după capitalul investit în construirea acelei rețele. Sumele avansate pe calea aceasta din partea statului, sunt însă de rebonificat de către societate în quote, îndată-ce venitul curat al acelei rețele ar întrece interesele capitalului investit, adecă interesele fixate pentru priorități.

Prioritățile au cupoane semestrale și taloane pentru primirea de coale noue. Amortisarea se face de regulă amăsurat planului de amortisare (sortare) atașat titlului. Îndată-ce un număr a eșit la sorti, cupoanele acestui titlu se sting, și dacă obligațiunea nu se prezentează spre rambursare până la termenul fixat pentru prescriere, societatea numai este obligată a o resempera.

Cursul priorităților este condiționat de siguranța lor, adecă de rentabilitatea întreprinderii. Prioritățile căilor ferate germane și ale celor austriace au de regulă un curs urcat. Chiar și prioritățile unei și aceleiași întreprinderi nu sunt egale în curs, ci cele din emisiune mai veche au de regulă un curs mai urcat decât cele din emisiuni ulterioare. Afară de societățile de căi ferate mai emit obligațiuni cu prioritate societățile de transport și de întreprinderi industriale, cari însă nu se deosebesc de cele descrise.

Scrisurile fonciare „sunt titluri emise de către stabilimentele de credit fonciar; ele represintă o parte din creanța hipotecară a acelor stabilimente, asupra bunurilor imobiliare ale celui care datorește această creanță.“ *) In Ungaria emisiunea de scrisuri fonciare se face pe baza dispozițiilor articolului de lege XXXVI din anul 1876. In sensul acestei legi stabilimentele de credit fonciar pentru ca să poată emite scrisuri fonciare, trebuie să creieze sau din capitalul social (§ 6) sau din fondul special de rezervă, un fond de garanție de cel puțin 200,000 fl., care servește de cauciune pentru totalitatea detentorilor de scrisuri fonciare. Asupra acestui fond nu se poate duce nici când vre-o execuțiune (§ 5 art. de lege cit.) și el este a se plasa în efecte sigure cu interese fixe, cari sunt cotate la bursa din Viena și B.-Pesta (scris. fonciare, titluri de rentă, obligațiuni de prioritate), prin cumpărare de realități, etc.

Acea parte a fondului de garanță pentru scrisurile fonciare, care este plasată în avere mobilă, se păstrează separat de cealaltă avere a stabilimentului emitent și se administrează separat. Când fondul de garanție se plasează în bunuri imobiliare, atunci de o dată cu dreptul de proprietate al institutului emitent, se notează în cartea funduară și clausula: că realitatea acea formează o parte întregitoare din fondul de garanție pentru scrisurile fonciare emise de acel institut.

In text, scrisurile fonciare conțin suma capitalului (valoarea titlului), interesele, termenul de rambursare, clausula de garanție din partea stabilimentului emitent referitor la capital și interese; iar în dos dispozițiunile statutelor referitoare la scrisurile fonciare.

Fiecare titlu poartă marca societății emitente, pre lângă subscrierea președintelui sau substitutului, dinpreună cu celelalte subscrieri recerute la firmarea societății, și certificarea a doi membrii din comitetul de reviziune, cumcă scrisul fonciar s'a emis pe baza unei creanțe hipotecare în-tabulate și executate în sensul statutelor.

Titlurile de scrisuri fonciare (în sensul § 16) nu pot fi emise în sume mai mici de fl. 40.—, dar în ori-ce valută europeană. Ele sunt titluri la purtător (au porteur) și au cupoane și taloane. Interesele de regulă se plătesc semestral și decursiv.

Stabilimentele de credit pot emite scrisuri fonciare numai până la suma îndouăzeciă a fondului de garanție și numai până la cifra totală a creanțelor hipotecare deplin garantate.

Amortisarea scrisurilor fonciare se face prin tragere la sorti, odată pe an, și în suma recerută, ca scrisurile fonciare în circulațiune, să nu treacă peste totalul creanțelor fonciare ale stabilimentului emitent. Numele eșite la sorti se publică în foaia oficială (Budapesti Közlöny), eventual și în alte foi. Rambursarea scrisurilor fonciare sortate se face în valoarea nominală, de regulă la șase luni dela ziua sortării, când cupoanele se sting. Cupoanele neridicate (d. e. la scrisurile fonciare „Albina“ în trei ani) și

*) cf. P. S. Aurelian Elem. de econ. pol., (Buc. 1889) pag. 142.

scrisurile fonciare sortate și neprezentate spre rambursare într'un termen fixat (d. e. la „Albina“ 30 ani) se sting (se prescriu).

Scrisurile fonciare în urma siguranței ce ofer, stau alături obligațiilor cu prioritate, și sunt cele mai potrivite efecte pentru plasări de fonduri. Cursul lor aproape nu este expus la fluctuațiuni; iar renta este fixă și sigură.

Între scrisuri fonciare se numeră și toate titlurile de credit garantate de stat prin ipotecă, s. e. obligațiunile rurale, ungare, croate, scrisurile de rentă prusiene, rentele rurale saxone, etc.

Împrumuturile de loterie (losuri) sunt cele mai agreate împrumuturi ale orașelor, institutelor private, particularilor și ale statelor. Aceste din urmă își iau refugiu la emisiunea acestor instrumente de credit cu deosebire atunci, când celelalte mijloace, precum urcarea intereselor la rente, sau emiterea acestora sub pari, nu mai au efectul dorit. Emisiunile se fac cu prevalență în titluri fără interese (losuri); mai rar în titluri producătoare de interese (obligațiuni cu premiu — losuri cu interese). Singuraticile losuri sunt de regulă împărțite în serii și numere; iar tragerile de numere și serii se fac, deodată sau separate, la intervale mici. La losurile cu interese (obligațiuni cu premii), tragerea de serii și cea de numere variază, dar așa că tragerea de numere cade de odată cu termenul de rescumpărare al cuponului.

În Austria, intrarea losurilor străine -- cu mici excepții -- este oprită. În sensul legii din 28 Martie 1889. toate obligațiunile cu premii (Premien-Schuldverschreibung) ale Statelor străine, sau cele emise de societăți și garantate de aceste State, cari până la 1 Martie 1889 avuseseră libera intrare în Austria, sunt permise și mai departe în circulațiune, dar numai intru cât sunt provădute cu timbrul prescriis după scala următoare:

	Competința de timbru.
Losurile de 3½% Anhalt-Dessau à 100 Taleri din 1857 cu . . .	fl. — „ 94 cr.
„ „ 4% Baden à 100 Taleri din anul 1867 cu . . .	„ — „ 94 „
„ „ 4% Bavareze à 100 Taleri din anul 1866 cu . . .	„ — „ 94 „
„ „ Braunschweig „ 20 „ „ „ 1868 „ . . .	„ — „ 19 „
„ „ Finlandeze „ 10 „ „ „ 1868 „ . . .	„ — „ 13 „
„ „ Hamburg à 100 Marce-Banco din anul 1846 (1 Marcă-Banco 1½ Marce germ.) . . .	„ — „ 63 „
„ „ 3% Hamburg à 50 Taleri din anul 1866 . . .	„ — „ 63 „
„ „ Crucea Roșie italiană à 25 Lire din anul 1885 . . .	„ — „ 07 „
„ „ Kurhess à 40 Taleri din anul 1845 . . .	„ — „ 63 „
„ „ 3½% Lübeck à 50 Taleri din anul 1863 . . .	„ — „ 63 „
„ „ 3% Oldenburg „ 40 „ „ „ 1871 . . .	„ — „ 63 „
„ „ 3½% Prusiene à 100 „ „ „ 1855 . . .	„ — „ 94 „
„ „ 5% Rusesci „ 100 Ruble din anul 1864 . . .	„ 1 „ 25 „
„ „ 5% „ „ 100 „ „ „ 1866 (1 Rublă = 4 franci) cu . . .	„ 1 „ 25 „
„ „ Sachsen-Meiningen à fl. 7 Südd. W.	„ — „ 07 „
„ „ Svedeze à 10 Taleri din anul 1860 . . .	„ — „ 13 „
„ „ 2% Sêrbesci à 100 franci	„ — „ 32 „
„ „ Sêrbesci — Tabac din anul 1888 à 10 franci . . .	„ — „ 07 „
„ „ 3% Turcesci à 400 franci din anul 1870 . . .	„ 1 „ 25 „

Acestea sunt losurile străine cu liberă intrare în Austria dacă implinesc condiția timbrării; până când pentru losurile netimbrate, și pentru cele cari nu sunt cuprinse în conspectul de sus, sunt urmăriți, în sensul aceleiași legi, nu numai vîndătorii, dar și proprietarii lor.

Excepție fac numai rentele ungare cu premii, cari nu trebuiesc clausulate (stampilate), iar celelalte obligații cu premii și losurile emise pe teritoriul coroanei ungare înainte de 1 Martie 1889, încă trebuiesc stampilate, dar fără competență de timbru; acestea sunt:

Losurile Conte Keglevits din anul 1847 de	fl.	10.—
„ orașului Buda „ „ 1859 „	„	40.—
„ Crucea roșie ungurească din anul 1882 de	„	5.—
Obligațiunile de 4% cu premii ale Băncii ipotecare ungare din anul 1884 à	„	100.—
Losurile Basilica ungare din anul 1886 de	„	5.—
„ ung. Józsv din anul 1888 de	„	2.—

Legislațiunea ungară în curînd a urmat exemplul celei austriace cu legea din 8 Aprilie 1889, cu deosebirea însă, că în sensul acesteia, losurile nestampilate, cari ar fi trebuit să se stampileze, pot fi lăsate în posesiunea proprietarului, care însă n'are facultatea de a le vinde, dona sau zălogi. Ca în legea austriacă așa și în cea ungară se spune expres, că Obligațiunile cu premii se pot emite numai cu prealabila aprobare a legislaturii, și că losurile străine asemenea nu se pot da în circulațiune fără autorisare.

Excepțiune fac losurile și obligațiunile cu premii ale Statului ungar sau ale privaților și institutelor private din Ungaria, cari pe timpul promulgării acelei legi erau în circulațiune, precum și emisiunile mai târzii, aprobate de regimul ungar; mai departe obligațiunile de această natură, cari se vor emite în viitor din partea statului austriac, dar numai întru-cât susțâ dreptul de reciprocitate, și în fine acele obligațiuni, cari s'au emis în Austria cu aprobarea guvernului înainte de 1 Ianuarie 1889, dacă acelea, până la terminul preclusiv, au fost prezentate și stampilate fără competență de timbru.

În circulațiune mai sunt admise toate losurile străine, cari până la 10 Aprilie 1889 au fost cotate la bursa din Budapesta și cari până la terminul fixat au fost prezentate spre stampilare pre lângă taxa măsurată.

Libere de taxă s'au stampilat:

Losurile Pálffy, Salm, St. Genois, Triestinele de 4½%, Windischgrätz, Clary, losurile de navig. dunărene de 4% și losurile austriace de credit; mai departe Triestinele de 4%, Rudolf, Waldstein, Stanislau, cele de 5% pentru regularea Dunării, Insbruck, Krakau, losurile com. Viena, Laibach, scrisurile fonciare de 3% ale băncii ipotecare austriace, losurile Salzburg, crucia roșie austriacă; iar cu taxă de 32 cr. Losurile sîrbești de franci 100 și cu 7 cr. Crucia roșie italiană.

Asupra losurilor de stat și private ungare, precum și asupra celor austriace de stat din anii 1854, 1860 și 1864 nu se extinde legea amintită, prin urmare aceste losuri sunt libere de timbru și stampilare.

Losurile au dat naștere la un ram nou de comerț cu efecte — comerțului cu *Promese*. Promesa este un fel de inseris, prin care emitentul promite a plăti proprietarului, — în schimbul unui premiu — câștigul ce'l va face respectivul los (al cărui număr îl poartă promesa) la proxima tragere, sau a-i extrada losul original tras la sorti contra valorii de curs a aceluia. Prin urmare losul original este numai închiriat pentru o singură tragere, iar în cazul când numărul losului (despre care sună promesa) n'a eșit la sorti, proprietarul promesei pierde premiul plătit.

În Austria se emit promesele pe blanchete erariale editate anume pentru acest scop, cari sunt proveđute cu timbru de 50 cr.

Acțiunile. Acțiunea este un titlu, care constată proprietatea unei părți indivise din averea unei societăți. Acest titlu dă dreptul celui care îl posedă, la un dividend sau parte proporțională din beneficiile societății.*)

Societățile pe acțiuni au ajuns la o dezvoltare și influință atât de mare, încât aproape toate întreprinderile mai mari și operațiunile de bancă sunt în mâna lor. În proporțiune cu înmulțirea și extinderea societăților pe acțiuni a luat dimensiuni tot mai mari și comerțul cu aceste titluri (acțiuni).

Între acțiuni primul rang îl ocupă acțiunile de căi ferate, atât ca efecte de plasare, cât și ca efecte de comerț. Acțiunile de căi ferate se subîmpart în: *acțiuni primitive* (Stamm-Actien) și *priorități de acțiuni*. Prin emisiunea acestor titluri se procură mijloacele bănești necesare pentru construirea de linii ferate, cumpărarea materialului de exploatare și acoperirea cheltuielilor de administrare, etc.

Acțiunile primitive sunt părți indivise cu titlu de drept asupra întregii averi a societății, cari participă atât la beneficiul cât și la eventualele pierderi realizate de societate.

Prioritățile de acțiuni se deosebesc de acțiunile primitive numai prin aceea, că proprietarul priorității are dreptul la un dividend anual din beneficiul societății, înainte de distribuirea dividendului după acțiunile primitive.

Afară de aceste acțiuni se mai află în circulațiune și așa numitele înscrisuri de rentă (Genuss-scheine), cari nu sunt decât certificate date în locul acțiunilor sortate, prin cari proprietarul, cu toate-că a reprimis deja nominalul acțiunii sortate, este îndreptățit la o rentă în mărirea dividendului distribuit.

Acțiunile primitive sunt de regulă titluri la purtător (detentor) și sunt ajustate cu *cupoane de dividend* sau *cupoane de acompt asupra dividendului* (Abschlagdividendenscheine) și de *rest de dividend* sau *supradividend*, precum și cu un talon, spre primirea unei coale noue de cupoane. În Austria cupoanele de acompt asupra dividendului se numesc și „*cupoane de interese*“ (Zinsen-Koupon), cari cu puține excepții se escontează în Ianuarie, iar cele de dividend în Iulie.

Cursul acțiunilor de cale ferată îl determină beneficiul realizat pe rețeaua respectivă. Publicațiunile statistice despre încasările realizate pe

*) N. Idieru op. cit. pag. 466.

diversele linii (rețele), precum și conspectele lunare se iau de regulă ca basă la fixarea cursului, și cu drept cuvânt, fiindcă încassările diverselor rețele, comparate una cu alta, ne dau cea mai fidelă oglindă asupra progresului realizat de singuraticile întreprinderi.

*Acțiunile băncilor**). Chemarea principală a băncilor este spriginirea comerțului, industriei și agriculturii; ele mijlocesc circulațiunea banilor, — sunt un fel de rezervor pentru adunarea capitalelor spre fructificare.

Stabilimentele moderne de credit au ocupat deja rangul băncilor de emisiune. Institutele de credit, băncile de samsarlic (courtage), de scont și de schimb sunt aproape toate stabilimente întemeiate pe acțiuni.

Băncile de samsarlic se ocupă cu afacerile de courtage, adică cu operațiuni de bursă în mare precum și cu tot soiul de afaceri de bancă. Așa numitele bănci de fundare (Gründungsbanken) se ocupă exclusiv cu întemeierea de societăți pe acțiuni, — un ram de operațiuni destul de lucrativ, dar numai în așa numitul period de fundare (Gründungsperiode).

Adeseori se întâmplă, că băncile își reduc capitalul de acțiuni, spre exemplu institutul de credit austriac replătind fl. 40 de acțiune. În timpul mai nou însă băncile își urcă capitalul de acțiuni prin emisiuni noue, unele din lipsă de numerar, iar altele pentru lărgirea creditului și realizarea unui profit de curs.

Anul de exercițiu al băncilor este de regulă anul solar. Cu 31 Decembrie al anului se încheie bilanțul. Spesele de administrare, pierderile, precum și o parte din pretensiunile dubioase, etc. se subtrag din venitul brut, stabilindu-se astfel beneficiul curat (net), din care apoi se subtrage quota pentru fondul de rezervă, tantiema Consiliului de administrare, a comitetului de revisiune, a directorilor și funcționarilor, iar restul se distribuie acționarilor ca dividend.

Acțiunile unor bănci nu sunt deplin vărsate. Neplătirea valorii nominale întregi dă acțiunilor o elasticitate mai mare și lasă consiliului de administrațiune o ușă deschisă, pentru-ca la nevoie să poate recurge la restul vărsământului, fără să facă o nouă emisiune.

Unele bănci însă, pre lângă aceea că capitalul de acțiuni este numai în parte vărsat, în loc să recurgă la încassarea restului, mai fac nouă emisiune de acțiuni; o atare manipulațiune însă poartă timbrul nesolidității, fiindcă scopul principal este numai profitul de agio.

Acțiunile băncilor (înțeleg cele negociate la bursă) sunt cele mai agreate titluri de speculă, fiindcă rentabilitatea lor este bazată numai pe combinațiuni ale viitorului. Ca efecte de plasări (fonduri) însă nu sunt recomandabile, neavând un dividend stabil ca acțiunile de căi ferate, iar beneficiul nu se poate prevedea nici măcar aproximativ. Excepție fac acțiunile băncilor de emisiune și ale băncilor centrale, cari ocupă primul rang între efectele de plasare.

*) După Kautsch: Bank- und Börsesehen.

*Acțiunile stabilimentelor (societăților) industriale.** De această categorie se țin acțiunile societăților de clădiri, acțiuni minere, ale berăriilor, stabilimente de mașini industriale, ale societăților de asigurare, etc. Din experiență seim, că societățile industriale sunt rentabile numai, dacă sunt conduse cu multă pricepere. Cele mai rentabile sunt de regulă acțiunile societăților de asigurare, dând dividend mai mare. Curios este însă, că tocmai acestea sunt mai neglese la bursa din Viena, unde sunt notate în număr mic.

La nici o societate pe acțiuni nu se poate evalua mărimea dividendului în decursul periodului de exercițiu, cu mai puțină probabilitate, decât la întreprinderile industriale, fiindcă mersul operațiunilor în decursul anului este ascuns publicului, așa că nu se poate face nici cea mai vagă combinațiune în privința rentabilității. De aceea se și poate observa (cu puține excepții dependente de toanele bursii), că comerțul cu acțiuni industriale în cursul anului stagnează cu totul, și prea natural, fiindcă interesenții, după cum am amintit, nu pot afla nimic pozitiv despre progresul întreprinderii, și numai atunci se decid la cumpărări sau realizări (vîndări) de atari acțiuni, când se publică bilanțul societății, adecă la finea anului de exercițiu. De asemenea nu se poate prevedé nici la acțiunile de asigurare, că ce beneficiu sau pierdere va resulta cu finea anului, pentrucă o singură pierdere, în ultima oară de încheiere a anului, poate consuma întreg beneficiul anual.

La societățile industriale trebuie observat, dacă descărcările (amortisările) din fundus instructus se fac în modul cerut, și dacă ramul de industrie al societății este rentabil. Mai trebuie să se ia în considerare starea financiară, mărimea capitalului investit, mărimea fondului de rezervă și cu deosebire împrejurarea, dacă administrațiunea este bună. În genere la astfel de întreprinderi risicul este cu mult mai mare, decât la bănci și căi ferate. —

În un articol viitor ne vom ocupa cu modalitățile negocierii titlurilor de credit la bursă.

Iuliu Popescu.

LEGISLAȚIUNE.

Darea de bursă.

Ministrul de finanțe al Ungariei a prezentat în dietă la 4 Maiu a. c. un proiect de lege privitor la darea de bursă. Dispozițiunile acestui proiect de lege se extind numai asupra *circulațiunii hârtiilor de valoare*, rămânând neatins comerțul cu bucate.

În resumat cuprinsul acestui proiect de lege este următorul: în circulația efectelor obiectele supuse la dare vor fi obligațiunile de stat și alte

*) Kautsch, Bank- u. Börsewesen.

*Acțiunile stabilimentelor (societăților) industriale.** De această categorie se țin acțiunile societăților de clădiri, acțiuni minere, ale berăriilor, stabilimente de mașini industriale, ale societăților de asigurare, etc. Din experiență seim, că societățile industriale sunt rentabile numai, dacă sunt conduse cu multă pricepere. Cele mai rentabile sunt de regulă acțiunile societăților de asigurare, dând dividend mai mare. Curios este însă, că tocmai acestea sunt mai neglese la bursa din Viena, unde sunt notate în număr mic.

La nici o societate pe acțiuni nu se poate evalua mărimea dividendului în decursul periodului de exercițiu, cu mai puțină probabilitate, decât la întreprinderile industriale, fiindcă mersul operațiunilor în decursul anului este ascuns publicului, așa că nu se poate face nici cea mai vagă combinațiune în privința rentabilității. De aceea se și poate observa (cu puține excepții dependente de toanele bursii), că comerțul cu acțiuni industriale în cursul anului stagnează cu totul, și prea natural, fiindcă interesenții, după cum am amintit, nu pot afla nimic pozitiv despre progresul întreprinderii, și numai atunci se decid la cumpărări sau realizări (vîndări) de atari acțiuni, când se publică bilanțul societății, adevă la finea anului de exercițiu. De asemenea nu se poate prevedé nici la acțiunile de asigurare, că ce beneficiu sau pierdere va resulta cu finea anului, pentrucă o singură pierdere, în ultima oară de încheiere a anului, poate consuma întreg beneficiul anual.

La societățile industriale trebuie observat, dacă descărcările (amortisările) din fundus instructus se fac în modul cerut, și dacă ramul de industrie al societății este rentabil. Mai trebuie să se ia în considerare starea financiară, mărimea capitalului investit, mărimea fondului de rezervă și cu deosebire împrejurarea, dacă administrațiunea este bună. În genere la astfel de întreprinderi risicul este cu mult mai mare, decât la bănci și căi ferate. —

În un articol viitor ne vom ocupa cu modalitățile negociării titlurilor de credit la bursă.

Iuliu Popescu.

LEGISLAȚIUNE.

Darea de bursă.

Ministrul de finanțe al Ungariei a prezentat în dietă la 4 Maiu a. c. un proiect de lege privitor la darea de bursă. Dispozițiunile acestui proiect de lege se extind numai asupra *circulațiunii hârtiilor de valoare*, rămânând neatins comerțul cu bucate.

În resumat cuprinsul acestui proiect de lege este următorul: în circulația efectelor obiectele supuse la dare vor fi obligațiunile de stat și alte

*) Kautsch, Bank- u. Börsewesen.

COMERCIU.

Exportul ungar în România a crescut în luna lui Martie, atât pe linia Verciorova, cât și preste Predeal; în deosebi s'au exportat însemnate cantități de lemne, cărbuni, fier și fierării, precum și mașini și părți de mașini, pe când importul, încetând importațiunea în masă a cerealelor, a luat iarăși dimensiuni normale. S'au exportat: 23,486 tone, cu 71% mai mult decât în epoca corespunzătoare a anului trecut. Jumătatea mărfurilor exportate a constat din lemne: 11,709 tone față de 5622 tone din anul trecut. Exportul în fier a crescut cu 1215, iar cel în cărbuni cu 815 tone. Dela începutul anului până la finea lui Martie s'au exportat în total 46,567 tone, față de 32,239 tone din același period al anului 1898. **Importul** se urcă în luna Martie la 6927 tone, față de 28,333 tone ale anului precedent. Singur importul de cereale a fost în luna Martie a anului trecut de circa 25,000 tone, pe când în anul acesta de abia 4000 tone. În quartalul prim al anului curent s'au importat 23,558 tone, față de 71,341 tone din anul trecut, din cari 62,020 tone au fost numai cereale. Exportul prin urmare a fost, în quartalul acesta, dublu mai mare decât importul, și sunt prospecte, ca cu încetarea importului de cereale române, situația exportului ungar să devină și mai favorabilă. ♂

BCU Cluj / Central University Library Cluj

COMUNICAȚIUNE.

Taxele de navigațiune la Poarta de fier. De curând s'a dat publicității un proiect referitor la taxele de navigațiune ce guvernul ungar intenționează a le lua, pentru acoperirea cheltuielilor regulării cataractelor, dela bastimentele ce trec preste Poarta de fier. De oare-ce în sensul aceluși proiect taxele s'ar lua nu după cantitatea, ci după calitatea mărfurilor transportate, atât cercurile vieneze, cât și statele dela Dunărea de jos, simțindu-se jignite în interesele lor economice, au protestat cu toată energia în contra unei asemenea interpretări a convențiilor internaționale. Din incidentul acțiunii înscenate în Viena în această cauză, deputatul Pichler a interpelat la 4 a l. c. pe ministrul ung. de comerț, care a răspuns, că guvernul ungar va fixa taxele de navigațiune cu totul independent de ori-ce presiune și influință străină, dar nu urmăresce în această cauză scopuri protecționiste, cari ar pute împiedeca dezvoltarea navigațiunii. Chiar contrarul se intenționează. Proiectul publicat *nu cuprinde dispozițiuni definitive*, aceste se vor pute cunoaște numai după-ce se vor publica oficial. Camera deputaților s'a declarat mulțămăită cu răspunsul ministrului.

*

Căile ferate ungare de stat. În luna Martie s'au încărcat la stațiunile căilor ferate de stat 175,908 vagoane diverse mărfuri, cu 4,126 vagoane mai multe decât în aceeași epocă a anului precedent. Anume s'au încărcat: *cereale* 16,057 vagoane, cu 50% mai mult decât anul trecut;

făină 6570 vagoane, cu 259 mai multe decât anul trecut; varză, cartofi și poame 1208 vagoane, cu 1125 mai multe decât anul trecut; cărbuni 21,211 vagoane, cu 1796 mai multe decât anul trecut; lemne 25,401 vagoane, cu 2,563 mai multe decât anul trecut; animale vii, 8,433 vagoane, cu 334 mai multe decât anul trecut; mărfuri curente 46,033 vagoane, cu 334 mai multe decât anul trecut. Zachăr 1,238 vagoane, cu 364 mai multe decât anul trecut. O scădere s'a observat la: sare din care s'au încărcat 943 vagoane, cu 276 mai puține decât în anul precedent; vin 1,306 vagoane, cu 505 mai puține decât în anul precedent, spirit 550 vagoane, cu 29 mai puține decât în anul precedent; tutun 446 vagoane, cu 211 mai puține decât în anul precedent. — Dela începutul anului până la finea lui Martie s'au încărcat în total 493,612 vagoane, cu 5% mai mult decât în quartalul prim al anului 1898, din cari cantitățile cele mai mari de lemne (64,438 vagoane), cărbuni (63,219 vagoane), cereale (45,113 vagoane) și făină (19,501 vagoane).

✧

AGRICULTURĂ.

Starea sămănăturilor în Ungaria la sfirșitul lui Aprile era următoarea :

În jumătatea a doua a lunii Aprile au fost ploi dese în părțile vestice și estice ale țării, pe Alföld a domnit uscăciune și timp mai mult vântos și rece. În urma furtunilor, a ploilor dese și a grindinii în singuratic locuri au urmat răceli, încât a căzut brumă și ici-colea a fost și ger, a căror influință stricăcioasă s'a observat la pomi, la vii și parțial chiar și la sămănături. Pagube în urma grindinii au fost semnalate din comitatele: Alba, Pesta, Baranya, Tolna, Zala, Șaroș, Gömör, Sabolci, Heves, Baci-Bodrog, Lipto, Pojon și Sătmar; pagube din inghet însă din comitatele Șomogi, Nitra, Pojon, Trencin, Hont, Nograd, Abauj-Torna, Comarom, Zala, Pesta, Baci-Bodrog, Gömör, Haromsec, Murăș-Turda, Heves, Ciongrad și Tolna. În urma timpului caprițios vegetațiunea s'a desvoltat neproporționat. Unde n'au lipsit precipitațiunile, măcar că timpul a fost rece, sămănăturile sunt verzi și vesele, unde însă seceta ține de săptămâni, anume în părți singuratic ale comitatelor Baci-Bodrog, Torontal, Timiș, Caraș-Severin, Făgăraș, Șomogi, Tolna, Pesta, Cianad, Ciongrad, Jasigia-Comaniamare, Solnoc și în Heves, a stricat sămănăturilor, îndeosebi săcării; unde și unde grăul încă a rămas îndărăt, mai departe răsărirea pe încetul și nepotrivity și desvoltarea sămănăturilor de vară încă au devenit îngrijitoare. Sămănarea și desvoltarea cucuruzului în unele locuri au fost împedecate prin timpul secetos, vântos și rece.

Grăul în întreagă țeara este în stare mai mult indestulitoare, în unele locuri e foarte frumos, ici-colea prea desvoltat. Rămânerea îndărăt, constatată în urma secetii, s'ar fi putut îndrepta prin o ploaie bună. Grăul de primăvară stă binișor. Săcara și indoiturile (mestecăturile) stau mai rău

decât grăul. Timpul vântos și rece, la care în unele locuri s'a adaus și seceta, a fost nefavorabil pentru săcară.

Orzul de toamnă se desvoaltă bine, dar și la el se observă urmele timpului nepotrivit. Orzul de primăvară în întreagă țeara a fost favorizat de împregiurări, dar și el nu s'a dezvoltat pretutindena bine, în unele locuri e chiar slab; i-au stricat buruienile, viermii și unde și unde gerul. Cu toate aceste în general starea lui se poate numi indestulitoare.

Ovėsul a răsărit mai bine pe Alföld, dar și aici a rămas îndērēt; în unele locuri i-au stricat gerul și buruienile, anume între Dunăre și Tisa, în Bănat și în Ardeal.

Rapiței i-au causat stricăciuni mari îndeosebi gerul din Martie și viermii, astfel că ea în multe locuri a trebuit arată. Prospectele recoltei în general sunt nefavorabile, cu deosebire pentru-că gerul din Aprile a causat mari stricăciuni florilor.

Cucuruzului încă i-a fost timpul puțin priincios. Cel sēmēnat de timpuriu a răsărit bine, dar nu s'a putut desvolta, cel sēmēnat târdui a încolțit anevoie. O ploaie bună și timp domol ar fi fost foarte de dorit.

Pastăioasele și legumile de grădină în unele locuri încă se mai plantau; celor cultivate de timpuriu le-a stricat răceala și anume gerul și bruma din 24 și 25 Aprile și 2 Maiu.

Plantațiunilor de tutun timpul nu le-a fost favorabil; unde ele au fost făcute, plantele erau slabe, ici-colea s'au prăpădit și au trebuit înlocuite cu altele.

Napii de nutreț au suferit mult din cauza insectelor, în unele locuri a trebuit să se facă plantațiuni noue. Napii de zăchar încă au suferit, dar totuși stau mai bine. Săpatul s'a început deja.

Cartofii timpurii au răsărit bine și săpatul lor s'a început; numai bruma le-a causat mici stricăciuni. Ploea le-ar fi fost foarte de lipsă, cu deosebire între Tisa și Dunăre.

Trifoiul și luțerna se desvoaltă bine; în unele locuri cositul s'a început. Liveștile și pășunile sufer în unele locuri de secetă.

În vii lucrările prime s'au sfirșit, vița a iernat bine, însă timpul rece, care în unele locuri a adus brumă și ger, a stricat și viilor. Grindina cădută în unele părți ale țării nu le-a causat mari stricăciuni. Nouele plantațiuni arată o dezvoltare frumoasă.

Pomilor le-a causat timpul aspru foarte mari stricăciuni. În unele locuri abia au rămas 50%, în altele numai 30% din recolta așteptată. Mai bine stau merele, perele, prunele, cireșele și vișinile, mai slab zarzarele și migdalele.

În România până la sfirșitul lunei Martie starea atmosferei, clima și temperatura au fost destul de priincioase agriculturii. Lucrările de primăvară s'au făcut repede. În Aprile timp de 2 săptămâni a fost secetă, după care a urmat ploaie din abundență și aproape generală. Pentru vii, pentru legume și pentru cucuruz ploaia din urmă a fost de mare folos. Situațiunea agricolă în genere e satisfăcătoare.

În *Rusia* sămănăturile de toamnă aproape pretutindenea sunt frumoase.

În *Statele-Unite* ale Americii, în *Argentina*, etc., conform scirilor din reviste, situațiunea de asemenea e favorabilă; numai în *Belgia*, *Olanda* și *Algeria* se simte lipsă mai mare de ploaie.

*

Export de lapte la Constantinopol. În legătură cu cele publicate sub acest titlu în Nr. precedent al „*Rev. Econ.*“, facem următoarea dare de samă despre acțiunea inițiată în cauza exportului de lapte din *Transilvania* la *Constantinopol*: Adunarea anunțată pentru ziua de 10 Aprilie în *Sighișoara* s'a ținut sub presiunea d-lui consilier ministerial I. de Pirkner, delegat din partea ministrului de agricultură. La adunare au luat parte circa 150 proprietari de pământ, cei mai mulți din comitatul *Târnăvei mari*, în frunte cu comitele suprem din acel comitat, vice-comitele comitatului *Brașov*, reprezentanții reuniunilor agricole din comitatul *Odorheiului*, *Brașovului* și *Sibiului*, între aceștia și presidentul reuniunii române agricole din comitatul nostru, d-l D. Comșa. D. de Pirkner a lămurit planul în chestie al regimului și apoi a dat cuvântul d-lui I. Serban, inspector al economiei regnicolare de lăptărit; acesta a discutat chestia în detalii. La obiect au vorbit mai mulți bărbați frunțași ai *Sașilor*, toți pentru proiect. În urma acestora presidentul a recomandat alegerea câte unui comitet de acțiune pentru *Sighișoara* și împrejurime, pentru *Sibiu* și *Brașov*. În fruntea acestora stau vice-comiții acestor comitate.

Cele trei comitete de acțiune au tipărit apeluri, în cari deslușesc starea lucrului pe baza studiului făcut în ministeriul de agricultură și comunicat de D-nii Pirkner și Serban; au croit planul de acțiune și, pentru-ca întreprinderea să nu se zădărnicească, au pus la cale adunări de popor, căruia să i-se explice prin graiu viu importanța exportului de lapte ce se plănuiesc. Agitația ce se face în acest scop este cam de o potrivă: în comitatul *Târnăvei mari*, al *Brașovului* și *Sibiului*, în parte și al *Făgărașului*.

Încât pentru comitatul *Sibiului* „*Reuniunea română agricolă*“ a dezvoltat o activitate foarte intensivă. Dela 21 Aprilie ține adunări peste adunări în diferite comune ale comitatului. Prima adunare s'a ținut în *Sibiu* la 21 Aprilie sub conducerea d-lui presid. D. Comșa. Duminică în 23 Aprilie s'a ținut a doua adunare tot în *Sibiu* și tot atunci în *Turnișor*, *Șura mare*, *Apoldul săsesc*, *Avrig* și *Topârcea*. S'au mai ținut întruniri în *Mercurea*, *Orlat* și *Veștem*; apoi în sărbătorile Sf. Paști: în *Sebeșul-săsesc*, *Săsciori*, *Rêhău*, *Viștea-inferioară*, *Arpașul-inferior*, *Rêșinari*, *Poplaca*, *Poiana*, *Jina* ș. a. multe.

La 29 Aprilie n. comitetul „*Reuniunii agricole rom. din comitatul Sibiului*“ se plângea, că listele trimise spre subscriere numai unde și unde au fost subscribe și de nicăiri nu erau retrimise; că primarii, preoții și ceilalți cărturari de pe la sate, cu puține excepții, nu și-au făcut datoria în o chestie economică de atâta importanță. În același timp venise scirea, că în multe comune săsesci s'au făcut înscrieri de câte 150, 200, 400 și chiar peste 500 vaci.

După sărbători starea lucrului apare în alte colori. Sfortările membrilor „Reuniunii rom. agricole“ au adus treaba acolo, că și comunele noastre au înscris vr'o 1500 vaci, pe când comunele săsești au înscris peste 4000 capete. Deci numărul recerut de vite, care să dea laptele necesar pentru export ar fi asigurat.

În cele următoare dăm unele părți din comunicatul comitetului de acțiune din comitatul Sibiiului.

„De când industria noastră dă înapoi, căutăm de ani de zile nouă de-bușeuri pentru produsele noastre, cari, după cantitatea lor sunt astăzi de natură curat agricolă, și deși cantități mai mici se vînd ici-colea din produsele economiei noastre de vite, aceasta se întîmplă mai mult accidental; o piață sigură și regulată ne lipsesece astăzi. Invențiunea inginerului suedez Casse, prin care, în urma unei proceduri potențate, laptele se poate ține 3—4 săptămâni proaspăt și dulce, a îndemnat pe ministrul de agricultură, să deschidă prin exportarea de astfel de lapte, nouă debușeuri în Orient pentru părțile ardelenesci.

„Totodată s'a intenționat prin o producțiune de lapte mai intensivă, a-se întemeia un nou ram de venit, a cărui influință asupra economiei noastre de vite, cum și asupra întregii noastre economii sătești, astăzi cu greu se poate prevedé și nici nu se poate precisa în totalitatea lui. În districtul nostru mai avute sunt acele comune, cari furnisează lapte pentru orașe. Ele cultivă cele mai multe și mai bune vite, produc însemnate cantități de gunoiu, cari împreunate cu o cultivare mai bună și mai temeinică a pămîntului, aduc cu sine o urcare a venitelor țîrimului agricol. Prin urmare, ținerea vitelor, abstrăgînd dela aceea, că constituie aici un isvor stabil de venit, produce mediat o urcare a venitelor agriculturii. Dacă prin realizarea acestui proiect va incurge un sfert de milion floreni pentru un lucru, care până acum n'a existat, sau dacă a și existat, numai în măsură mică, nu s'a putut vinde, — sunt destule șanse ademenitoare, vrednice de a lucra din răspuțeri pentru realizarea lor, și de a indupleca prin toate mijloacele, ce ne stau la îndemîna, pe economii nostri sătești ca să întemeieze asemenea însoțiri de lăptărie“.

....„Întemeierea și ramificarea însoțirilor de înființat, apoi stringerea, pregătirea și exportarea laptelui la locul central, sunt plănuite astfel:

„Proprietarii de vaci cu lapte, aflători în comună, se întovărășesc, formînd o însoțire locală și se obligă unul fie-care să furniseze dela un anumit număr de vaci, tot laptele, afară de care s'ar consuma cumva de vițel sau altcum în casa proprie“.

....„Această însoțire comunală înființează o stațiune locală, unde are să se adune tot laptele furnisat; din mijlocul ei se designează o persoană vrednică de încredere, care are să iee laptele în primire, să noteze cantitățile furnisate de singuraticii membri, să examineze curățenia laptelui și se țină socoteală lunară cu stațiunea centrală... Toate întocmirile necesare pentru stațiunea locală le îngrijesece centrala în colaborare cu însoțirea comunală.... Prisoșul de lapte se va prefăce în unt și apoi va fi expedit

ca atare. Intreaga întocmire ar recere suma rotundă de 120.000 fl... Re-presentationii guvernului s'au declarat gata a procura capitalul sub cele mai priincioase condiții și în anii dintâiu a acoperi interesele din partea statului... Valorarea laptelui se va face pe temeiul unui contract încheiat cu o societate pe acțiuni ce se va înființa în Constantinopol, pentru care garantează guvernul Turciei și al Ungariei... Fie-cărui producător i se vor plăti 5 cr. de litru... O vacă slăbuță de lapte, producând anual numai 1200 litri, aduce un venit de 5 cr. pro litru, prin urmare la an 60 fl., cu vițelul a 10 fl., în total 70 fl... Lăptăria dă în fie-care lună un isvor sigur de agoniseală, care ajunge spre a întimpina toate acele trebuințe mărunte, pe cari le cere economia casnică... Stațiunea centrală se va înființa în acel oraș, care va dovedi, că are cele mai multe vite înscrise... Chestia înscrierii trebuie rezolvată în vre-o trei săptămâni și trebuiesc cel puțin 5000 de vaci, ca să se poată asigura cantitatea zilnică de 15000 de litri... Cine ar voi să iee parte, abia în anul viitor, va trebui să facă o plată suplinitoare de 10—20 fiorini (mai târziu și mai mult) de fie-care vacă“.

*

Expozițiune de mașini agricole în Viena. Pentru țilele dela 20—29 Maiu a. c. societatea agricolă din Viena organizează acolo o expozițiune, împreună cu tirg de mașini agricole.

*

Comisiune zootehnică în România. Ministerul agriculturii, comerțului și industriei a instituit o comisiune zootehnică, care 1. va studia, propune și dirige măsurile pentru creșterea, îmbunătățirea și înmulțirea animalelor domestice; 2. va studia mijloacele pentru dezvoltarea comerțului de animale.

INDUSTRIE.

Desvoltarea industriei ungare în 1898. Industria Ungariei, care în timpul din urmă începuse a se desvolta binișor, în anul 1898 a suferit și ea, ca preste tot toate ramurile de producțiune și de consum, sub influența stagnațiunii politice și a crizei economice dualiste. O icoană a stărilor industriale din Ungaria presintă Mauriciu Gelléri în fascicolul 4 din anul curent al revistei „Donauländer“. Din articolul D-lui Gelléri extragem următoarele:

În ceea-ce privesce înființarea de *întreprinderi industriale noue* a. 1898 se poate numera între anii favorabili, deoarece-ce s'a apropiat de media (45) anilor 1893—98, înființându-se în acest an 42 întreprinderi industriale cu un capital de 15 218,980 fl. și anume s'au înființat în 1898:

3 usine de fier și fabrici de mașini . . .	cu capital de fl.	950,000
2 fabrici de tors și țesut . . .	„ „ „ „	140,000
6 întreprinderi montanistice . . .	„ „ „ „	8.580,000
2 fabrici de sticlă . . .	„ „ „ „	325,000

6 mori cu vapor	cu capital de fl.	800,000
1 fabrică de pielării	" " " "	1.200,000
4 fabrici chimice	" " " "	185,000
1 fabrică de zăhar	" " " "	540,000
3 industrii de piatră și fabrici de cărămiși .	" " " "	450,000
5 tipografii și industrii inrudite	" " " "	279,000
1 întreprindere de industrie de lemn	" " " "	600,000
4 întreprinderi de electricitate și iluminare .	" " " "	1.130,000
4 fabrici diferite	" " " "	670,000

Dintre aceste 42 întreprinderi *douăzeci* s'au înființat în provincie.

Acest bilanț se prezintă mai puțin favorabil, dacă vom considera, că multe din întreprinderile amintite au existat deja de mai înainte, dar numai în 1898 s'au prefăcut în societăți pe acțiuni și așa s'au numărat între cele înființate de nou.

De *favoruri din partea statului* în 1898 au beneficiat 35 întreprinderi industriale, între cari 19 din provincie, ceea-ce e un progres față de anul premergător.

În scopul de a promova dezvoltarea industriilor, guvernul a încuviințat în anul 1898 suma de fl. 512,237, din care fl. 330,000 pentru fabrici.

În ultimii zece ani au fost ajutate din partea statului: industria textilă cu preste fl. 500,000, industria de sticlă cu fl. 300,000, procurarea de mașini de cusut cu fl. 170,000, industria de lut cu fl. 133,000, celelalte ramuri industriale cu fl. 200,000.

Spriginirea indirectă a industriei indigene s'a făcut prin preferirea ei la comande pentru trebuințele statului și ale oficiilor publice. Cel mai mare rezultat în această privință l'au ajuns întreprinderile indigene de comunicațiune, cari pro 1897 arată fl. 45.154,516 (90·1%) față cu fl 4.967,437 (9·9%) ai celor străine.

Tot în scopul de a sprigini industria indigenă a dispus ministrul de comerț în anul trecut, că furnisorii indigeni, întru-cât nu sunt producători direcți, sunt datori a dovedi prin conturi, că mărfurile furnisate de ei provin dela producători ungari.

Pentru spriginirea industriei indigene prin comercianți, capitala țerii luase de mai înainte hotăriri, iar societatea industrială regnicolară a provocat toate municipiile țerii în această direcțiune; a inițiat pregătirea unui registru al industriașilor din țeară precum și spriginirea industriei de casă din partea băilor și a reuniunilor de femei. Ministrul de comerț a permis, ca la conferirea de lucrări în massă să poată concura și diferitele ramuri industriale, și ca diferite lucrări să nu se dea la întreprindători generali, cari apoi să exploateze pe micii industriași. Societatea regnicolară de industrie a prezentat în această direcțiune un șir de propuneri concrete. Mai amintim, că ministrul de comerț a dispus, ca la publicarea de concurse totdeauna să se pună mustre corespunzătoare la dispozițiunea industriașilor concurenți. Ancheta convocată de ministrul de comerț în cauză unui pro-

iect de tarifă vamală ungară independentă a dat drept rezultat un material prețios pentru dilucidarea chestiunii.

Cu chestiunea *cartelului* încă s'au ocupat cercurile industriale și comerciale ale țerii, în urma întrebării adresate lor de către ministrul de comerț, că oare este necesară regularea legislativă a cartelelor. Cele mai de frunte corporațiuni competente au declarat, că deocamdată nu există motiv pentru regularea chestiunii cartelului pe cale legislativă.

Secțiunea pentru dezvoltarea industriilor, din ministerul de comerț, a introdus un șir de *reforme* priincioase. Amintim: reorganizarea învățământului profesional, conferențele stabile ale secretarilor de camere, reactivarea consiliului industrial regnicolar, decentralisarea inspecțiunii industriale, etc.

Pentru lățirea industriei țesutului, ca ocupațiune de iarnă pentru populațiunea agricolă, s'a luat inițiativa a se face încercări mai întâiu în comitatul Bichiș, și se așteaptă rezultate îmbucurătoare.

Pe terenul *creditului industrial* se așteaptă mari rezultate dela legea pentru asociațiuni și în special dela Asociațiunea centrală de credit, care se organizează acum pe baza legii amintite. Se crede că această instituțiune va popularisa printre industriași idea asociațiunilor și se va pune mare pond pe formarea de asociațiuni industriale, de cari la noi numai foarte puține (47) există, și anume 5 în Budapesta și 42 în provincie. Ministrul de comerț a ajutat în ultimii 4 ani 15 din aceste asociațiuni cu fl. 65,000 în formă de împrumut, și cu fl. 14,000 în formă de subvențiuni; cu toate acestea numitele asociațiuni nu arată rezultate favorabile, poate din cauza lipsei de spirit comercial.

Pe terenul *învățământului industrial* e de amintit reorganizarea consiliului central pentru învățământul industrial, care se ocupă cu introducerea instrucțiunii în ateliere, cualificarea conducătorilor de lucrători în fabrici, perfecționarea măiestrilor și calfelor, folosirea mai intensivă a museelor industriale; crearea unui institut electro-technic, organizarea de cursuri pentru comercianți de articole de modă în legătură cu școala industrială pentru femei; cualificarea de păleri, etc.

În anul trecut s'a deschis în Budapesta școala superioară de zidărie, chemată a umplé un gol de mult simțit; această școală e cercetată în masse. De asemenea s'a înființat o școală specială pentru industria de ciobotari. Școalele industriale inferioare din capitală au fost provădute cu inspecți centrali de desemn, cari au prezentat propuneri concrete cu privire la reorganizarea desemnului în acele școale. Ministrul de comerț a ordonat pedepsirea aspră a absentărilor dela școalele industriale, apoi a dispus regularea unitară a expozițiilor de desemnuri și aplicarea elevelor școalei industriale pentru femei ca calfe de croitori.

În anul trecut s'a făcut un experiment interesant cu privire la *creșterea învățăcelor de meserii*. Anume marele industriaș din Budapesta, Andreiu Thék, a înființat în locul său natal Orosháza o însoțire de învățăceli-meseriași. Membrii acestei însoțiri poartă uniformă, ei pun vot, că vor duce

viață morală, vor fi sîrguincioși, iubitori de patrie, iar în școală sunt crescuți tot în acest spirit. Resultatul acestui experiment până acum e încurajator: învățătorii și măiestrii s'au declarat cu indestulire despre purtarea și diligența învățăceilor aparținători acestei însoțiri. Dela resultatul final va atirna lățirea acestei instituțiuni și în alte orașe. Se pare că această inițiativă are și scopul de a paralisa agitațiunile socialiste.

Pentru finea anului curent este convocat la Cluj un congres al *corporațiunilor industriale*, a cărui ordine de zi, afară de numeroase chestiuni privitoare la industria mică, cuprinde și chestiuni actuale, s. e. mijlocirea de lucru, lipsa de lucru, etc.

Chestiunea *îndreptățirii* unor profesii încă e ventilată mereu; așa s. e. în anul trecut s'a ivit întrebarea, că neguțătorul de cărnățării poate vinde și pâne, băcanul poate vinde și cisme, barbierul perii de dinți și săpun, etc.? Reuniunea industrială s'a pus în această chestiune pe punct de vedere liberal și se speră, că și ministrul va decide în acest sens. Corporațiunile industriale au cerut scutire de porto și pentru corespondența lor cu partide private, dar nu li-s'a încuviințat. Ministrul a lărgit cercul de competență al comisarilor industriali, cărora — în urma unui cas concret — le-a dat dreptul să poată cerceta și controla ori când cassele de ajutorare ale corporațiunilor industriale.

Congresul creditorilor din anul milenar a cerut *scut în contra platnicilor reși*. Ministrul de comerț a însciuințat în anul trecut pe presidiul numitului congres, că ministrul de justiție va considera eventual această cerere cu ocasiunea revisiunii art. de lege LX din 1881 despre execuțiuni; ministrul însă nu poate spune, când se va face acea revisiune.

În chestiunea *pensiunii industriașilor* s'a ținut la Rusalile anului trecut o conferență, care a decis următoarele: Asigurarea pe viață trebuie făcută obligătoare pentru toți industriași. Până se va pute ajunge acest scop va trebui, ca la revisuirea legii industriale să se afle un mod oare-care, ca să se poată crea institute de pensii și în legătură cu corporațiunile industriale în organizația lor de ați; în statutele acelor institute va trebui să se cuprindă dispozițiunea, ca fiecare profesionist, care începe o afacere, cu ocasiunea scoaterii concesiunii industriale are să plătească la fondul de pensii o sumă oare-care ca taxă fundamentală. Conferența a recomandat tuturor corporațiunilor industriale, ca să creeze în sinul lor câte un fond pentru membrii îmbătrâniți sau loviți de vr'o nenorocire, și pentru a ajutama pe vèduvele și orfanii membrilor lor. Din aceste fonduri s'ar pute face cu timpul un institut central regnicolar.

În privința *exposițiunilor* e de amintit, că în anul trecut a apărut raportul general asupra expozițiunii milenare. — Comisiunea ungară a lucrat mult pentru a asigura participarea Ungariei la expozițiunea universală din Paris dela 1900. Reuniunea industrială a luat inițiativa ca la timpul său să se trimită bărbați specialiști pentru studiarea acelei expozițiunii universale. În capitala țării s'a deschis o expozițiune „modernă“ de industrie artistică și mai multe expozițiuni de articole făcute de învățăcei-industriași.

Institutul tehnologic industrial din Timișoara a arangiat o expoziție de mașine și unelte noue, care a avut un frumos rezultat.

Camerele de industrie și comerț au corespuns chemării lor și în anul trecut. Camera din Pressburg pornise o mișcare pentru crearea de camere speciale de industrie, reuniunea industrială însă a luat poziție hotărâtă în contra acestei mișcări, dicând, că această separare ar fi în defavorul industriașilor atât în privința morală, cât și materială.

Crearea de *musee industriale comitatense* a înaintat foarte puțin, deși unele comitate au decis să dea acelor instituțiuni sprijinul lor moral și material.

Museul comercial s'a ocupat între altele cu decentralizarea biroului de informațiuni, dezvoltarea comerțului maritim, etc. Resultatul aceluși museu în anul trecut se poate cuprinde în următoarele date:

Expozițiunea permanentă a fost cercetată de 71,676 vizitatori: numărul exponenților a fost 733 (față cu 674 în anul premergător). Dintre cele 17 grupe ale expoziției mai bine reprezentate au fost cele pentru articole de nutreț, aranjamente de locuințe și industrie de casă.

Bazarul industriei de casă a avut 17,119 vizitatori. În vîndare de mărfuri s'a realizat o sumă de fl. 41,521; partea cea mai mare (fl. 22,680) din vîndări în străinătate; după grupele de mărfuri cea mai mare parte (fl. 27,287) vine pe industria textilă.

Vîndarea prin exposituri a fost: în comunicația transoceanică fl. 77,080, cu provinciile ocupate fl. 1.057,670, sub conducerea societății industriale și comerciale pe acțiuni fl. 1.498,344, din care sumă fl. 192,000 se vin pe agen-tura din București a fabricii de mașini a căilor ferate ungare de stat. Vîndarea totală a dat suma de fl. 2.633,094 (față cu fl. 1.775,132 în 1897) și anume:

pentru articole de consum	fl. 372,000
„ „ „ fier și metal	„ 367,000
„ produse agricole	„ 326,000
„ „ de mori	„ 315,000
„ „ chimice	„ 225,000
„ vinuri și spirtuoase	„ 190,000
„ mașini	„ 173,000
„ materialii de clădit	„ 142,000
„ articole textile	„ 122,000

iar restul pentru lemne, mobile, vestminte, lut, sticlă, instrumente chirurgicale, hârtie, piei, instrumente musicale, perii, ape minerale și cărbuni de piatră. Expositurile din orient au fost încredințate de cătră 1088 firme indigene cu reprezentarea permanentă a lor. Acest rezultat e de patru ori mai mare ca cel dela 1892 (fl. 696,506).

Cu privire la obiectele cumpărate pe *plată în rate*, ministrul de comerț a adus decisiunea principială, că acelea nu se pot vinde până ce nu sunt achitate ratele. — Pentru prevenirea nenorocirilor la clădiri noue s'a regulat inspecțiunea zidurilor. Industria din instituttele de corecțiune

se va sista, inlocuindu-se cu ocupațiuni agricole. S'au luat măsuri severe pentru controlul societăților de muncitori. S'au pornit mișcări pentru ușurarea sortii muncitorilor prin procurare de lucru, casse de ajutorare, spitale, ospicii, etc.

Din cele expuse rezultă, că deși anul 1898 se numeră între anii cu „crisă“ pe toate terenele, totuș cu privire la dezvoltarea industriei în Ungaria, el nu se poate clasa între anii răi. p.

AFACERI DE ASIGURARE.

Asigurarea în contra grindinii. Vr'o 60 agricultori sub presiunea contelui Enric Széchenyi au ținut la 5 l. c. o conferență în localitatea societății agricultorilor ungari, în care au decis unanim, că în viitor chestia asigurării în contra grindinii trebuie regulată pe baza tovrășilor.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 8 Maiu 1899.

Bursele internaționale sunt predominante în tendința lor prin deosebitul avânt ce l'a luat industria germană. Numai de curând s'a constatat în parlamentul german din parte oficială, că conjuncturile industriale au luat o dimensiune până acum necunoscută. Producțiunea în toți ramii industriali crește mână în mână cu exportul sprijinit din partea Statului printr'o politică colonială sănătoasă. Această dezvoltare grandioasă a industriei germane formează baza circulațiunii mari de acțiuni metalurgice și miniere, așa că nu numai publicul german, dar și cel străin, până chiar și capitaliști austriaci se angajază cu sume considerabile la cumpărarea de acțiuni germane. Publicul este atât de setos după atari valori, încât în o singură zi acțiunile societății „Rothe Erde“ s'au urcat cu 35%, iar „Schalker Gruben“ cu 50%. Cumeă aceasta vânătoare de acțiuni industriale este abnormală, nu mai începe îndoială, dacă vom lua în considerare urcarea exagerată a cursului următoarelor acțiuni numai în decursul acestui an, și anume: acțiunile „Schalker Gruben“ s'au urcat cu 309%, „Rhein-Nassau“ cu 93·35%, „Rambach-Eisen“ cu 79·50% și „Consolidation“ cu 63·25%; până-când titlurile de credit scad sistematic. Cu toate aceste însă se speră, că Consiliul central al Băncii Germane, în ședința din 8 curent, va lua în desbatere reducerea etalonului cu 1/2%.

Ce privește situațiunea financiară și căutarea crescândă a numerarului în Austro-Ungaria în decursul lunei expirate, aflăm o oglindă fidelă în tabloul operațiunilor băncii austro-ungară din 30 Aprilie a. c., conform căruia în decursul lunei împrumuturile votate s'au urcat cu 28 milioane fl. și cifrau cu finea lunei 213·6 milioane, dintre cari 191·9 mil. reprezintă portfoliul de

cambii. Reserva de bilete libere de dare s'a redus la 38·4 milioane (— 24 milioane) față de 42 mil. fl. cu finea lui Aprilie 1898. Din suma de 191·9 milioane fl. plasată în cambii, B.-Pesta participă cu 48·2 mil., iar filialele din Ungaria cu 31·9 milioane fl.; prin urmare în Ungaria singură s'au plasat 69·6 milioane fl. În urma scirii, că Banca Germană va reduce etalonul, se simțise o ameliorare a situațiunii, așa că discountul privat în Viena s'a realizat cu 4½%. Astăzi însă în urma revocării acestei sciri, afacerile de bursă au stagnat. Rentele se mențin la cursul din luna expirată, cu toate că s'au făcut mai multe realizări, dar nu în sume însemnate. Afacerile de report balansează între 5¾—6%.

În *Paris* tendența bursei este fermă. Valorile de mine, cu deosebire cele de aur, se mențin. Dintre rente cele spaniole au fost mai căutate. Cele turcești, în urma unei realizări parțiale, au suferit o mică derută.

În *Londra*, în urma discursului lui Chamberlain s'au făcut mari realizări de valori Sud-africane. Celelalte valori încă au suferit o mică scădere, dar curând s'au recules, — cu deosebire valorile de aramă. Argentinele în urma reducerii agiului la aur, s'au ureat.

În *București* bursa continuă a păstra tărie și fermitate. Dispozițiunile tirgului sunt excelente. Subscripția acțiunilor societății Tramvaiurilor Unite a reușit perfect pe cursul de 107·50. Rentele și scrisurile fonciare continuă în fermitate. Tirgul de acțiuni a fost animat. ○

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Băncile noastre.

„*Auraria*“, institut de credit și economii în Abrud. Bilanțul pe al XI an gestiune, încheiat cu 31 Decembre 1898, conține următoarele: *Active*: Cassa fl. 10,891·39, Cambii de bancă fl. 297.377 51, Împrumuturi hipotecare fl. 52,713—, Efecte publice fl. 12,120—, Acțiuni dela diverse bănci fl. 5,200—, Mobiliar fl. 447·98, Diverse conturi debitoare fl. 377·70. *Pasive*: Capital social fl. 30,000—, Fonduri: de rezervă fl. 33,968·22, de pensii fl. 12,100·70, Depuneri fl. 269,391·61, Cambii reescomptate fl. 21,460—, Interese anticipate pe 1899 fl. 3,014—, Diverse conturi creditoare fl. 712·16. *Profit curat* fl. 8,480·89, din care fl. 2,500— transpus din 1897. *Contul Profit și perderi*: *Venite*: Interese diverse fl. 30,588·55, Provisiuni fl. 1,239—, Taxă de transcriere fl. 32—, Profit transpus fl. 2.500—. *Esșite*: Interese diverse fl. 15,161·77, Salare fl. 4,197·48, Spese diverse fl. 2,140·98, Contribuțiuni fl. 4,328·65, Amortisare din mobiliar fl. 49·78, Profit curat fl. 8,480·89, din care fl. 2,500— transpus din 1897.

Propunerea direcțiunii pentru distribuirea profitului realizat: 10% dividendă fl. 3,000—, 6% tantiemă direcțiunii fl. 418·85, 2% tantiemă și remunerațiune funcționarilor fl. 301—, 1% tantiemă și remunerațiune comitetului de supraveghiere fl. 170—, Fondului de rezervă și celui special de amortisare fl. 2,000—, Fondului de pensii fl. 800—, Scopuri de binefacere fl. 750·04 și anume: Reuniunii femeilor din Abrud fl. 250—, Casei naționale din Sibiu fl. 250—, Pomului de

crăciun al Reuniunii femeilor din Abrud fl. 50·04, Societății „Petru Maior“ în B.-Pesta fl. 20—, Societății „Romania Juna“ în Viena fl. 20—, Bisericei gr.-or. din Vințul de jos fl. 20—, Scoalei comerciale din Brașov fl. 20—, Masa studenților din Brașov fl. 20—, se transpune în contul anului 1899 fl. 1,041—.

Institutul acesta, pe lângă o conducere rațională, continuă a înainta pe calea progresului. Față de capitalul social de fl. 30,000— rezervele ating, inclusive dotațiunea anului curent, însemnata sumă de aproape fl. 49,000.—. Deasemenea aflăm în bilanțul acestei bănci, în proporțiune cu alte institute mai vechi și și mai mari, o sumă relativ destul de mare, plasată în efecte. La profitul curat al anului 1898 se arată, în comparațiune cu cel al anului 1897, o scădere de preste fl. 4,300—, în schimb însă se presintă interesele transitoare anticipate cu o sumă mai corespunzătoare intereselor încassate decât în 1897, prin ce bonitatea bilanțului câștigă foarte mult. Adunarea generală, despre care ne lipsese un raport mai detaliat, s'a ținut în 23 Februarie a. c.

*

„*Aurora*“, societate de împrumut și păstrare în Năsăud. Bilanțul pe anul XXV de gestiune, încheiat cu 31 Decembre 1898, presintă următoarele date: *Active*: Capitale elocate fl. 508,032·38, *Creditori diverși* (?) fl. 32,954·54, Realități fl. 3,810·95, Efecte fl. 2,300—, Cassa fl. 3,730·93. *Passive*: Capital fundamental fl. 84,250—, Depuneri fl. 416,106·70, Fondul de rezervă fl. 20,931·85, Interese după depuneri fl. 10,906·38, Interese după capitalul fundamental fl. 5,055—, Cont-curent fl. 5,500—, Dividende neridicate fl. 116·50. Interese anticipate fl. 1,117·04, Dare de rentă fl. 1,090·64. *Profit curat* fl. 5,754·69. *Contul Profit și pierderi*: *Venite*: Interese diverse fl. 39,359·74, Taxe de înscriere fl. 337·26. *Eșite*: Interese diverse fl. 26,607·32, Remunerațiuni fl. 2,500—, Dări fl. 3,821·45, Chirie și diverse spese fl. 1,013·54, Profit curat fl. 5,754·69.

Propunerea direcțiunii pentru împărțirea profitului curat: 5% dividendă fl. 4,212·50, Fondului de rezervă fl. 1,000—, Fondului iubilare pentru binefaceri fl. 542·19.

Încât privesce bilanțul avem să observăm, că este o evidentă disproporție între totalul intereselor încassate în decursul anului în sumă de fl. 39,359·74, și între interesele transitoare anticipate cu fl. 1,117·04, cari fac circa a 35-a parte a celor dintâiu. Afară de aceasta aflăm între „*Active*“ poziția: „*Creditori diverși*“, ceea-ce nu poate fi corect, căci în partea aceasta a bilanțului pot fi numai conturile debitoare

În fine numirile generale, cum sunt: „*Capitale elocate*“, ar trebui evitate pe viitor în bilanț și în locul lor înșirate singuraticile ramuri de operațiuni cu cari se ocupă institutul acesta, ca anume să se vadă în ce fel de împrumuturi sunt elocate capitalele ce-i stau la dispozițiune. La prima vedere s'ar pute crede că capitalele elocate sunt depuneri proprii ale acestui institut.

Cu anul de gestiune expirat, institutul acesta, constituit la 3 Noiembrie 1873 și aprobat la 27 Decembrie același an, a împlinit 25 de ani de existență. Din incidentul acesta adunarea generală ținută la 20 Martie 1898 a îndrumat consiliul administrativ, ca în conțelegere cu comisiunea de revisiune a societății, să presinte adunării generale din 1899 un proiect de conclud, relativ la crearea unui fond de binefacere, având a stabili capitalul acelui fond, dotațiunea anuală din partea societății și menirea lui specială.

Întru executarea acestui conclud consiliul administrativ și comisiunea de revisiune a prezentat adunării generale ținute la 26 Martie a. c. următoarea propunere, ridicată, fără nici o schimbare, la valoare de conclud :
„Din incidentul împlinirii de 25 de ani de existență a societății „Aurora“ adunarea generală hotărăsece :

1. Fondul de binefacere, ce societatea întemeiază din prilejul iubileului său de 25 de ani va purta numirea: „*Fondul iubilar al „Aurorei“ pentru binefacere*“.

2. Acest fond se stabilește la suma de fl. 10,000.—, adică *dece mii fiorini v. a.*

3. Dotațiunea anuală, ce are să intre în acest fond din venitul societății, se stabilește cu minimul de fl. 500.— la an.

4. Fondul creat se va administra la societate ca depunere spre fructificare cu 5%.

5. Adunarea generală își rezervă dreptul de a regula menirea acestui fond printr'un statut, îndată-ce va afla aceasta de lipsă“.

Precum vedem din cele premerse, a doua bancă românească înființată după „Albina“, urmează și în ce privește eternizarea iubileului său de 25 de ani de existență, exemplul laudabil al antemergătoarei sale, creând un fond de binefaceri, care conform raportului direcțiunii presintă deja cifra de fl. 942.62 inclusive dotațiunea anului curent.

De dorit și de interes ar fi fost, ca din incidentul acestui iubileu consiliul administrativ să compună, — dacă nu în stil așa de mare ca „Albina“, fiind-că aceasta ar reclama spese însemnate, dar cel puțin într'o formă mai modestă, — o mică monografie a institutului iubilant, cuprinzând pe scurt datele relative la înființare și la desvoltarea ce au luat singuraticile ramuri de operațiune în decursul primului pătrar de secol expirat, împărțirea profitului, etc., tot lucruri, cari ar formá un material prețios pentru o eventuală istorie a institutelor noastre financiare.

*

Cassa de păstrare în Selişte și-a ținut a XV adunare generală în 19 Martie a. c. n., prezenți fiind 52 membrii. D. Dr. Nicolae Calefariu membru în direcțiune și president ad hoc constatând că, afară de membrii direcțiunii și ai consiliului de inspecțiune, sunt prezenți 39 membrii, și că adunarea generală este capace a lua concluse valide, declară adunarea generală deschisă și numește notari pe Dd. Mihail Itu și Ioan Banciu, iar scrutatori-verificători pe Dd. Dumitru Vulcu și Nicolae Hențiu. După acestea se procede la delibărarea obiectelor puse la ordinea zilei și se iau urmă-

toarele concluse: Se ia la cunoștință raportul general al direcțiunii și raportul consiliului de inspecțiune, exprimându-se prin sculare regretele pentru decedarea presidentului reuniunii, D. Dr. Nicolae Maier, fost protopresbiter, apoi se stabilește bilanțul reuniunii pe 1898 și se împarte profitul curat de fl. 9,101·73 conform §-ului 8 al statutelor cum urmează: 5% interese după capitalul social de fl. 13,000— fl. 650—, 20% membrilor ca dividendă fl. 1,690·34, 30% fondului de rezervă fl. 2,535·52, 45% fondului de binefaceri fl. 3,803·28, 5% tantiemă oficialilor reuniunii fl. 422·59. După aceasta distribuire: fondul de rezervă în suma de fl. 29,399·03, cu quota anului 1898 de fl. 2,535·52, se urcă la suma de fl. 31,934·55. Quota menită pentru *fondul de binefaceri* în suma de fl. 3,803·28, este a se împărți conform „Regulamentului pentru administrarea și întrebuințarea fondului de binefaceri“ în modul următor: înainte de toate $\frac{1}{5}$ parte intră și sporesce capitalul inatacabil al fondului de binefaceri cu suma de fl. 760·66, care capital ajunge astfel la suma de fl. 16,327·81, iar restul quotei de fl. 3,042·62 se distribuie în modul următor: 40% pentru Spitalul public în suma de fl. 1,217·05, 20% pentru grădina de altoi în suma de fl. 608·52, 20% pentru fondul cultural al bisericii din loc fl. 608·53, 20% pentru ajutoare de natură filantropică fl. 608·52. Membrii reuniunii vor primi odată câte 5% interese adecă câte fl. 5—, iar din quota de 20% în suma de fl. 1,690·34, câte fl. 13—, astfel *dividenda* pro 1898 va fi de fl. 18—, iar restul de 34 cr. va intra în contul „Ajutoare de natură filantropică“, care dimpreună cu quota anului curent și restul din anul 1897 de fl. 60·69 face fl. 669·55.

Din aceasta sumă s'au împărțit până acum:

Direcțiunii scoalelor medii Brașov spre provederea unui student cu prânz gratuit fl. 60— (ajutor anual), Scoalei comerciale Brașov fl. 50—, Reuniunii agricole Sibiiu (ajutor) fl. 10—, Societății „Petru Maior“ B.-Pesta fl. 10—, Pentru casa națională (ca parte din fl. 1,000— solvibili în 10 ani) fl. 100—, Reuniunii române de agricultură din Sibiiu (ca parte din fl. 100— membru fondator) fl. 20—.

După-ce se votează atât direcțiunii, cât și consiliului de inspecțiune absolutoriul pentru anul 1898 și se ia dela ordinea țilei modificarea statutelor, până la o revisiune generală a lor, se fixează cu majoritate de voturi prețul marcelor de prezență: pentru president (resp. vice-president), directorul executiv și membrii în consiliul de supraveghiere cu fl. 3—, iar pentru membrii direcțiunii cu fl. 1·50. După acestea a urmat alegerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere, alegându-se prin aclamațiune în direcțiune, cu mandat pe 3 ani: president *Dr. Nicolae Calefariu*, vice-president *Dumitru Banciu*, cassar *Dumitru Roman*, secretar *Nicolau Hențiu*, membrii ordinari: *Petru Drăgits*, *Bucur Comșa*, *Ioan Comșa sen.*, *Iordache Roșca*, *Dumitru Lăpădat* și *Dumitru Vulcu*; membri suplenți: *Stan Steflea* și *Nicolae Lupăș*. Tot prin aclamațiune s'au ales în consiliul de supraveghiere, cu mandat pe un an membrii ordinari: *Mihail Ittu*, *Petru I. Comșa*, *Mihail Stoica* și *Ilie Hociota*, iar suplenți: *Dumitru Roșca* și *Dumitru O. Tâmpănarui*.

Cu acestea adunarea generală s'a încheiat.

„*Doina*“, institut de credit, societate pe acțiuni în Câmpeni și-a ținut în 28 Februarie a. c. n. adunarea generală III, în care s'a aprobat întru toate raportul direcțiunii, bilanțul anual și propunerea direcțiunii pentru împărțirea profitului curat de fl. 5,092·79, care s'a distribuit, cum urmează: Dividendă și supradividendă acționarilor fl. 2,100—; Fondului de rezervă: 10% statutare fl. 329·28 și supradotațiune fl. 2,060·86, total fl. 2,390·14; Scopuri culturale fl. 108·76; 10% tantiemă direcțiunii fl. 329·28; 2% tantiemă oficialilor fl. 65·85; 3% tantiemă comitetului de supraveghiere fl. 98·76. Dividenda pe 1898 s'a fixat cu 7% sau fl. 3·50 după acțiunile à fl. 50. În fine s'au reales membrii direcțiunii pe un nou period de 6 ani și ai comitetului de supraveghiere pe un an.

*

„*Furnica*“, cassă de economii, societate pe acțiuni în Făgăraș. Bilanțul pe anul XV de gestiune, încheiat cu finea lui Decembre 1898, conține: *Active*: Cassa fl. 9,033·30, Cambii escomptate fl. 557,426·55, Imprumuturi pe obligaț. cu caventi fl. 38,882—, Efecte fl. 3,316·96, Realități fl. 44,129·85, Diverse conturi debitoare fl. 1,495·75, Mobiliar fl. 463·73. *Passive*: Capital social fl. 60,000—, Fond de rezervă fl. 22,050—, Fond de pensie fl. 3,324·80, Fond de garanție pentru diferiți rami de operațiune fl. 2,533·29, Depuneri spre fructificare fl. 487,575·02, Cambii reescomptate fl. 62,757·90, Dividende neridicate fl. 28—, Interese transitoare anticipate și diverse conturi creditoare fl. 8,172·65, *Profit curat* fl. 8,306·48. *Contul Profit și perdi*: Venite: Interese diverse fl. 39,174·57, Chirie fl. 1,886—, Taxe fl. 16—, Provisiuni fl. 511·62. *Esșite*: Interese pentru depuneri fl. 23,835·64, Spese: salare, porto, marce de presentă, etc. fl. 4,564·23, Contribuțiune fl. 3,913·48, Amortisare din mobiliar fl. 51·52, Profit curat fl. 8,306·48.

Propunerea direcțiunii pentru distribuirea profitului curat: 7% Dividendă și supradividendă fl. 4,200—, 10% tantiemă direcțiunii fl. 530·64, 2% tantiemă funcționarilor fl. 106·13, Fondului de rezervă și fondului de garanție fl. 1,350 —, Fondului de pensie fl. 1,000—, Scoalelor române confesionale din Făgăraș fl. 600—, Amortisare din prețul casei fl. 519·71.

Fondul de rezervă față de considerabila sumă a depunerilor pare cam mic, ceea-ce provine de acolo, că în urma concluserilor adunărilor generale din 1892 și 1893, institutul acesta, în anul 1893, și-a duplicat capitalul social din fondul de rezervă; astfel suma cu care se presintă fondul de rezervă la finea anului 1898 s'a ajuns de fapt numai dela 1893 incoace. Pentru controla aproximativă a intereselor transitoare anticipate, în proporțiune cu interesele încassate, ar fi de dorit, ca pe viitor poziția aceasta să nu se cumuleze cu „diverse conturi creditoare“, ci să se treacă în bilanț ca poziție de sine stătătoare. Raport mai detaliat despre adunarea generală ținută la 3 luna crt. ne lipsese.

*

„*Hățegana*“, asociațiune de anticipațiune și credit în Hățeg. Bilanțul pe anul XI de gestiune, încheiat cu 31 Decembre 1898, presentă următoarele:

Active: Cassa fl. 3,660·45. Credite cambiale și cu acop. ipot. fl. 211·613.—, Mobiliar fl. 157.—, Spese procesuale anticipate fl. 896·40. Chirie anticipată fl. 240.—, Proteste și realități fl. 152·32, Bon in Giro-Conto fl. 971·20. *Passive*: Părți fundamentale fl. 23,150.—, Depuneri și int. capit. fl. 123,236·62. Fonduri: de rezervă și pensiuine fl. 20,243·99, Reescompt fl. 39,159.—, Interese și dividende neridicate fl. 215·31, Contribuțiune după int. capit. sem. II. fl. 399·54, Interese transitoare anticipate fl. 2,340·60. Marce de prezență fl. 472.—, Binefaceri neridicate fl. 250.—. *Profit curat* fl. 8,223·31. *Contul Profit și perderi*: *Venite*: Interese de escompt fl. 20,547·32, Competință de scris fl. 3,807·49, Spese de fundare fl. 37.—, Accesorii fl. 464·16, Lombard(?) fl. 73·16. *Eșite*: Contribuțiuni și timbre fl. 2,082·54, Porto fl. 21·36, Interese de reescompt și depuneri fl. 10,833·35. Spese administrative fl. 392·58, Amortisare din mobiliar fl. 17·85, Salare fl. 2,886·14. *Profit curat*: fl. 8,223·31.

Relativ la acest bilanț avem să observăm, că nu scim cum ajunge „contul Lombard“, care este un cont de bilanț, între venitele contului „Profit și Perderi,“ unde ar pute intra, dacă împrumuturile Lombard adevărat împrumuturile pe efecte ar fi introduse între operațiunile active ale acestui institut — cel mult contul „Interese de Lombard“.

Date mai de aproape despre adunarea generală a acestui institut, ținută la 23 Martie a. c. n. și despre modul cum profitul curat de fl. 8,223·31 s'a distribuit ne lipsesc. Tot ce-am putut afla din foile de și este, că s'a votat spre scopuri filantropice suma de fl. 600 — (față de 690.— din anul trecut). care s'a distribuit cum urmează: Casei naționale fl. 250.—; Convictului din Lugoș fl. 30.—; Școlii comerciale superioare române din Brașov fl. 30.—; Societății „Petru Maior“ in B.-Pesta fl. 15.—; Fondului studenților miseri în cas de boală din Blaj, Brad și Brașov câte fl. 15.—; unui jurist de anul III ajutor fl. 50.—; unui student de clasa V. reală in Sibiu fl. 25.—; la doi studenți gimnasiali in Blaj câte fl. 25.—; la două orfane fl. 40.—; pentru promenada Hațegului fl. 15.—; Societății pompierilor din Hațeg fl. 10.—; Reuniunii române de cântări din Hațeg fl. 25.—; Fondului de pensiuine al amployaților dela magistratul Hațegului fl. 15.—; Mai departe că asociațiunea numără 93 membrii (dintre cari 3 Germani) cu 463 părți fundamentale și că cu dotațiunea anului 1898, rezervele ajung tocmai mărimea capitalului social de fl. 23,150.—. În fine că in principiu s'a hotărât transformarea asociațiunii in societate pe acțiuni cu capital social de fl. 100,000.—, având a se ține adunarea generală constituantă deja la 1 Iuliu a. c.

*

„*Lipovana*“, institut de credit și economii in *Lipova* și-a ținut adunare generală V in 23 Faur a. c. n. participând 27 acționari, cari reprezentau 215 acțiuni cu 181 voturi. In absența presidentului societății, Dr. Alexandru Mocsonyi a presidat directorul executiv Dl Voicu Hamsea, care constătând, că adunarea generală este capace a aduce concluse valide, o declară deschisă și numesce notari pe Dl. Ioan Cimponeriu și Sever Bocu, iar de bărbați de încredere-verificători ai procesului verbal pe d-nii Dr. Traian Puticiu și George Georgeviciu. Se dă cetire raportului direcțiunii

și al comitetului de supraveghiere, cari împreună cu bilanțul și contul profit și pierderi se aproabă cu vot unanim, votându-se totodată, atât Direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere absolutoriul pentru gestiunea anului 1898. După-ce la propunerea presidentului, adunarea generală dă expresiune prin ridicare condolenței sale pentru pierderea prin moarte a fostului membru din direcțiune și fondator Constantin Crețiu, se purcede la desbaterea proiectului prezentat de direcțiune pentru împărțirea profitului curat de fl. 9,528·93, care se distribue conform propunerii prezentate cum urmează: Fondului de rezervă fl. 2,858·67, Dividendă acționarilor fl. 4,000 —, 9% renumerațiune directorului executiv fl. 857·54, Tantiemă direcțiunii fl. 762·25, Tantiemă comitetului de supraveghiere fl. 270·28, Tantiemă funcționarilor fl. 235 —, Fondului de pensuni fl. 233·99, Pentru scopuri de binefaceri la dispozițiunea direcțiunii fl. 311·20. Urmând la ordinea zilei alegerea presidentului și a doi membri în direcțiune, presidentul numesce scrutători pe d-nii Dr. Traian Putici, George Petroviciu, Ioan Cimponeriu și Sever Bocu și suspendă ședința pe 10 minute. După redeschiderea ședinței se procede la votare secretă, al cărei rezultat este, că au fost aleși cu totalitatea voturilor date pe un nou period de 6 ani *Dr. Alexandru Mocsonyi* president, iar Dd. *Dionisiu Popoviciu* și *Petru Papp* membri în direcțiune. După-ce la propunerea d-lui Dr. Traian Puticiu, adunarea generală decide a trimete d-lui Dr. A. Mocsonyi din incidentul realegerii sale de president al societății, o telegramă de felicitare, ședința se ridică.

*

„*Mielul*“, cassă de împrumut și păstrare în *Poiana*, s'a întrunit în adunare generală la 1 Martie a. e. n. sub presiul d-lui Ilie Dobrota, care constatând că s'au depus la cassa societății 247 acțiuni, că sunt prezenți 27 acționari, reprezentând 215 acțiuni cu 172 voturi, declară adunarea generală deschisă și numesce notar al adunării generale pe d-l. Ilie Georgescu, iar scrutatori și verificatori ai procesului verbal pe d-nii Ioan N. Oprean și Dumitru Șufană. După cetirea „raportului direcțiunii“, care se ia spre scire, adunarea generală, la propunerea presidentului, își exprimă condolențele pentru pierderea decedatului membru de direcțiune și cassar *Dumitru Șufană*, aproabă „raportul comitetului de supraveghiere“ și primesce propunerea pentru împărțirea profitului curat de fl. 3,405·39, care se distribue cum urmează: Dividendă acționarilor fl. 2,000 —, tantiema statutară direcțiunii și oficialilor fl. 193·97, renumerațiune funcționarului Nic. Branga fl. 50 —, pentru organul economic fl. 8·50, pentru scopuri de binefacere fl. 45 —, fondului de rezervă fl. 1,107·92. Astfel dividendă anului 1898 se fixează cu 8% sau cu fl. 4 —, de acțiune, iar cuponii se rescumpără imediat după adunarea generală. După-ce se fixează prețul marcelor de prezență cu fl. 1 — pentru membri comitetului de supraveghiere și 60 cr. pentru membri direcțiunii, și se urcă salariile funcționarilor dela fl. 600 — la fl. 950 —, urmează alegerea a 3 membri în direcțiune, alegându-se în locul repausatului Dumitru Șufană, membru în direcțiune d-l *Ioan P. Bozdog*. Deasemenea se realeg în direcțiune pe un nou period de 3 ani d-nii *George*

Ghișe și Nicolae Păța, și se reconstitue comitetul de supraveghiere, alegându-se pe un an membrii ordinari d-nii *George Ghișe, Ioan N. Oprean și Dumitru Șufană*, iar suplenți d-nii *Ilie Oprean și Dumitru Bozdog*. In fine adunarea generală ridică la valoare de concludus propunerea direcțiunii de a se clădi pentru localitățile societății, o casă proprie, spre care scop se votează suma de fl. 2,500—.

*

„*Nera*“, cassă de păstrare ca societate pe acțiuni in *Bozovicium*. Bilanțul pe anul I. de gestiune, încheiat cu 31 Decembre 1898, presentă următoarele: *Active*: Cassa cor. 9,162·66, Cambii escomptate cor. 197,687·80, Împrumuturi pe obligațiuni cu cavenți cor. 6,068—, Pro diversi cor. 200·55, Mobiliar cor. 865·39, Interese transitoare cor. 2,304·74. *Pasive*: Capital social cor. 60,000—, Depuneri cor. 30,093·16, Reescompt cor. 107,777—, Fondul de rezervă cor. 457·50, Conturi curente cor. 1,642·58, Interese transitoare cor. 3,213·42, *Profit curat* cor. 7,105·48. *Contul Profit și perderi*: *Venite*: Interese diverse cor. 19,337·98, Competință de timbru cor. 39·94, Taxă de înscriere și transcriere cor. 1,099·14, Provisiuni cor. 7,832·53. *Esșite*: Interese diverse cor. 12,148·27, Spese diverse și porto cor. 2,734·70, Salare și remunerațiuni cor. 6,136·46, Dări diverse cor. 88·53, Amortisare din mobiliar cor. 96·15, Profit curat cor. 7,105·48.

Propunerea direcțiunii pentru împărțirea profitului: 5% dividendă acționarilor cor. 3,300—, care însă să se cedeze fondului de rezervă, 5% dotațiune fondului de rezervă cor. 190·27, 18% tantiemă statutară direcțiunii, comitetului de supraveghiere și funcționarilor cor. 650·73; restul de cor. 2,964·48 să se împartă cum urmează: supradotare fondului de rezervă cor. 1,750—, pentru înființându-l fond de pensiune cor. 500—, pentru scopuri de binefaceri și eventuale remunerațiuni la dispozițiunea direcțiunii cor. 450—, iar cor. 264·48 să se transpună in contul anului curent.

Precum vedem, direcțiunea acestui institut nisuesce a pune institutul încă dela începutul activității sale pe bazele cele mai solide, dotând fondul de rezervă cu o sumă considerabilă și punând in același timp basă și unui fond de pensiune; ba propune adunării generale a renunța pentru primul an de gestiune chiar și la dividendele statutare, cedându-le fondului de rezervă, ceea-ce adunarea generală ținută la 19 Martie a. c. n. a și aprobat.

*

„*Victoria*“, institut de credit și economii in Arad și-a ținut adunarea generală XI in 5 Martie a. c. n., presentți fiind 53 acționari, cari representau 1,063 acțiuni cu 494 voturi. Adunarea generală s'a deschis prin presidentul direcțiunii Dl. Dr. *George Vuia*, asistat de dnii *Sava Raicu și George Lazar* ca notari, de dnii *Traian Vățianu și Iuliu Herbay* ca verificători ai procesului verbal și de dnii *Augustin Beleş, Ioan Ardelean și Michaiu Tessits* ca scrutatori.

Cetindu-se raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, bilanțul și contul profit și perderi pe 1898, adunarea generală le aprobă

pe toate cu vot unanim, primesce întru toate propunerile prezentate de direcțiune, votând atât acesteia cât și comitetului de supraveghiere absolutoriul pentru gestiunea anului 1898. În consecuență profitul curat al anului 1898 în sumă de fl. 51,444·40 se împarte cum urmează: 8% dividendă și supradividendă fl. 24,000— fondului de rezervă fl. 11,288·88, 10% tantiemă direcțiunii fl. 3,644·44, 3% tantiemă directorului executiv fl. 1093·32, 2% tantiemă comitetului de supraveghiere fl. 728·88, 2% tantiemă funcționarilor și remunerațiune fl. 1,728·88, 10% fondului de pensiuie fl. 2,296.—, pentru scopuri filantropice și culturale pe 2,000— iar fl. 4,664— se transpun în contul profitului anului 1899. Cuponul de dividendă (Nr. 11) se va rescupera imediat după adunarea generală.

Urmând la ordinea zilei alegerea membrilor de direcțiune, al căror loc a devenit vacant, se realeg pe un nou period statutar d-nii Mihaïu Veliciu și Vasile Mangra, iar pentru restul periodului pe care a fost ales d-l George Lazaru, căruia direcțiunea i-a conferit încă în cursul anului postul de avocat al institutului, se alege Dl. Petru Truța. De asemenea se alege în comitetul de supraveghiere în locul d-lui Petru Truța, d-nul Traian Vațianu. După acestea la propunerea D-lui Grigorie Mladin adunarea generală votează mulțămită direcțiunii, comitetului de supraveghiere, directorului executiv, secretariului și celorlalți funcționari pentru ostenelele, ce cu toții și-au dat întru dobândirea rezultatelor atât de îmbucurătoare. *

BCU Cluj / Centra* University Library Cluj

„*Vlădeasa*“, institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în B.-Huedin, în adunarea generală din 2 Martie 1899 a hotărît să-și dublice capitalul social de 70,000 coroane. Spre acest scop direcțiunea a lansat liste de optare la o a doua emisiune de 700 acțiuni à 100 coroane cu termin până la 1 Septembrie 1899. Acționarii vechi, cari la subscriere vor avé preferință, vor plăti 100 coroane de acțiune; iar noii acționari 106 coroane plus doue coroane ca taxă de înscriere. Vărsământul se face în 6 rate și anume: la subscriere 10%, la 1 Decembre 1899, 1 Martie, 1 Iunie, 1 Septembrie și 1 Decembre 1900 câte 20%, respective 10% ca rata ultimă.

De încheiere lăsăm să urmeze câte-va observări generale asupra bilanțurilor publicate. Relevăm înainte de toate și la acest loc *lipsa mare a efectelor publice* între activele institutelor noastre de bani, cari în majoritate ori nu au efecte de loc, ori — în proporțiune cu depozitele spre fructificare și cu reescomptul propriu, — în sumă atât de neînsemnată, încât — fără a fi pesimiști — trebuie să fim îngrijați în fața unei eventuale crise, care, cu totul nepreparați fiind, ar puté avé pentru întreaga noastră vieată economică efectele cele mai desastroase. Din motivul acesta nu putem cu destulă insistență recomanda conducătorilor institutelor noastre financiare, ca în interesul consolidării institutelor ce conduc, să dea acestei chestiuni, în viitor, mai multă atențiune și să-și plaseze încetul cu încetul,

rezervele și o bună parte a depozitelor spre fructificare în efecte bune și ușor realizabile, ca în modul acesta să poată întîmpina, în cas de necesitate toate eventualitățile.

O altă observare avem să facem referitor la *interesele transitoare anticipate*, pe cari unele institute — ce e drept puține — nu le consideră de loc, și cari în genere se presintă în bilanțurile băncilor noastre cu sume *prea mici*, în termin mediu cu a 10—12 parte a intereselor totale încasate în cursul anului. De aceea, dacă este vorba a compune un bilanț solid, trebuie să se purceadă la calcularea intereselor transitoare anticipate cu cea mai mare scrupulositate, computându-le la singuraticile ramuri de operațiune totdeauna cu cel mai urcat procent încasat. Aceasta cu atât mai mult, cu cât cele mai multe bănci, pe lângă interese, mai încasează dela debitorii lor, sub titlu de competență de scris, și o anumită provisiune de manipulațiune, de care, deși ar trebui, totuși nu ține cont aproape nici una la compunerea bilanțului.

Mai departe nu putem din destul desaproba praxa observată la unele din institutele noastre de bani, de a nu face evidentă la „Pasive“ suma „*reescomptului propriu*“, pe care pur și simplu o detrag din escomptul dela „Active“. Aceasta mascare a reescomptului poate cauza institutelor respective cele mai mari daune, fiind-că poate deștepta suspițiunea, că fac în măsură prea mare us de credit, și astfel ușor se poate întîmpla ca ici colea din precauțiune să li se denege creditul.

La câteva bilanțuri am observat între „Active“ poziția: „*Interese de reescompt anticipate*“, deși e lucru notoric, că interesele plătite anticipative nici o bancă nu le rebonifică; la altele iarăși nu s'a luat în combinațiune *darea* după interesele de depuneri capitalisate, care încă cade în sarcina anului de gestiune 1898.

Deasemenea nu este corect, ca diferitele ramuri de operațiuni să se cumuleze în bilanț sub titlul generic: „Imprumuturi diverse“ ori „Capitale elocate“ cum am văzut la câteva bănci mai mici; chiar cu un singur ram de operațiune să se ocupe institutul respectiv, și încă va fi bine, ca pentru orientarea celor interesați, acela să se numească.

În fine ar fi de dorit ca în terminologia folosită în limbajul afacerilor de bancă, să se evite toate provincialismele, adoptându-se terminii mai des usitați.

⊙

Dividenda băncilor române din Ungaria pe 1898. Intregim tabloul publicat în numărul premergător încă cu următoarele:

„*Olteana*“ din Viștea inferioară plătește 4 fl. dividendă de acțiune la 1 Maiu 1899.

„*Ulpiana*“ din Grădiște plătește fl. 2.50 dividendă și nu fl. 3.— cum din eroare s'a publicat în numărul 4 al revistei noastre.

⊙

Băncile române din Ungaria. Anul de exercițiu 1898.

Bilanțul general pro 1898.)*

A c t i v :

Cassa în numerar	fl.	341,435·95
Cambii de bancă	”	12.859,075·56
Imprumuturi hipotecare	”	5.790,928·01
Credite personale (oblig. cu caventați)	”	2.053,465·55
Credite cambiale cu garanție hipotecară	”	3.123,135·96
Credite de cont-curent	”	799,506·91
Avansuri pe efecte publice	”	172,975·92
Credite fixe (aproape sistate)	”	11,766·10
Imprumuturi pe produse	”	7,205·62
Realități	”	733,490·03
Bon în Giro-Conto, etc.	”	140,063·70
Efecte publice	”	1.333,361·71
Acțiuni de bancă	”	97,132·50
Mobilier	”	34,647·82
„Capitale elocate“ (Aurora) în ce?	”	508,032·38
Capital social nevărsat	”	176,889·85
Interese restante și diverse conturi debitoare	”	429,271·49
	fl.	<u>28.612,385·06</u>

P a s i v :

Capital social	fl.	4.083,110·15
Fondul de rezervă al acționarilor	”	959,292·32
Fondul de garanție al scrisurilor fonciare („Albina“)	”	200,000·—
Fondul special de rezervă	”	138,533·11
Fondul de pensuni al funcționarilor	”	283,496·66
Scrisuri fonciare („Albina“)	”	2.347,350·—
Depozite (Depuneri spre fructificare)	”	15.338,015·58
Cambii de bancă reescomptate	”	3.830,524·18
Conturi curente	”	29,045·29
Dividende neridicate	”	9,348·23
Diverse Conturi creditoare	”	475,371·69
Interese transitoare	”	299,418·96
Beneficiul net	”	618,878·89
	fl.	<u>28.612,385·06</u>

„*Reforma casselor de păstrare*“. În conferința ținută în 29 Aprilie a. c. n. a directorilor institutelor provinciale, reprezentate în direcțiunea

*) În bilanțul present se cuprinde numai revirementul a 60 bănci române, până-când în realitate avem preste 70. Unele încă nu au încheiat bilanț, iar despre altele ne lipsesc datele necesare. O aprețiere a acestui bilanț general vom da în numărul viitor. Red.

băncii centrale hipotecare a casselor de păstrare din Ungaria, s'a primit următorul proiect pentru modificarea casselor de păstrare: *minimalul capitalului de acțiuni* se stabilește pentru institutele participante cu fl. 100,000.—, pentru institutele deja existente se recere un capital minimal, deplin plătit de fl. 50,000.—, și întru-cât capitalul social nu ar atinge suma aceasta, trebuie întregit din fondul de rezervă. *Crearea de fonduri de rezervă* este obligatoare. Până când rezervele nu ajung mărimea capitalului social, ele sunt a se dota în fiecare an cel puțin cu atât, cât face suma totală a supradividendelor plătite. Fondul de rezervă nu se va pute folosi nici când la plata dividendelor. În ce privește proporțiunea între *depuneri* și *capital de acțiuni* și *rezerve* se enunță, că dacă depunerile întrec suma *îndoispre-țecită* a capitalului social, atunci plusul acestor depuneri se poate plasa numai în efecte cu siguranță populară. *Reescomptul*, care e a se face evident în bilanț, nu e permis să întrecă dublul capitalului de acțiuni. Cambiile escomptate trebuie să fie provădute cel puțin cu două subscieri dela persoane bine acreditate. *Lombarda* se pot numai valori cotate la bursă. *Reserva de efecte* poate consta numai din hârtii de valoare admise drept cauțiune. Pe *mărfuri* se pot da *anticipațiuni* numai până la 75% a prețului lor. Pentru *transițiune* se fixează un termen de 5 ani dela intrarea în vigoare a legii ce e a se crea.

⊙

BCU Cluj — Central University Library Cluj

CRONICĂ.

Necrolog. *Alexandru Filip de Chilia* a încetat din viață la 24 Aprilie 1899 în etate de 57 ani, — în Abrud. Decedatul s'a născut la 29 Ianuarie 1842 în B.-St.-Miclăuș comitatul Târnava-mică, unde tatăl său a fost preot gr.-cat. Studiile liceale le-a făcut în Beiuș și Blaj, cele academice în Sibiiu. A funcționat ca notar și asesor la sedria orfanală; apoi ca subjude reg. ung. în Abrud până la anul 1874, iar de atunci până la oara morții a fost avocat și director de bancă în Abrud. A fost noue ani directorul despărțământului „Asociațiunii“, la a cărei înființare și dezvoltare a avut cel mai mare merit; asemenea merit are la înființarea școalei de fetițe române din Abrud; la stăruința dânsului s'a înființat fondul pentru susținerea școalei, dăruind societatea minieră „Concordia“ mari sume, așa că ați școala are casă proprie și un capital de 12.000 fl. Tot la inițiativa dânsului s'a fundat institutul de credit „Auraria“, care astăzi se poate număra între cele mai solide stabilimente de credit. A fost membru fondator al „Asociațiunii“, membru pe viață al Reuniunii pentru înființarea unui fond de teatru; a fost președintele comitetului băieșesc din revirul Zlatna-Bucium, și membru în comitetul Partidului național.

În el Moții perd pe un înfocat apărător al lor, banca „Auraria“ pe primul și zelosul ei director, iar poporul român pe un luptător oțelit.

*

⊙

Reclamă negustorească. Axioma „reclama este sufletul comer-
ciului“ pare a fi fost adoptată — deși ca rară și regretabilă excepțiune —
și de câte una din băncile noastre, care prin anunțuri publicate cu litere
mari în țiare străine, umblă a’și acuira deponenți între străini, oferindu-le
după capitalele depuse pe un an ori mai mult 6% *interese* și plătind în
același timp și darea. Dacă asemenea anunțuri s’ar publica în Țiarele
românesci, am mai înțelege; dar a le da în țiare străine, în speranță că
ademeniți de procente cele mari, străinii, cari dispun de atâtea bănci
mari și sigure, vor grăbi a’și plasa capitalele la un institut, de a cărei
existență, până acum nici nu vor fi știut — denotă cel puțin naivitate.
Reclamele de feliiu celei amintite au tocmai efectul contrar, celui dorit, —
ele discreditează, căci publicul deși cu puțină școala economică scie, că
nu acolo îi sunt capitalele mai sigure, unde i-se oferă procente mari.
In fine mai amintim că reclama amintită este în flagrantă contradicere și
cu enunțațiunea de sub punctul 6 a conferinței băncilor române: „fiecare
institut reprezentat să stăruie, încât este posibil, a rămâne cu operațiunile
sale pe terenul acelor comune, cari naturalminte gravitează la acel centru,
unde se află reședința institutului respectiv“.

⊙

*

„**Cassa de păstrare poporală din Arad**“, (Aradi polg. takarékpénztár) Din Arad se depeșază lui „Pester Lloyd“ în 6 Mai: In sensul unui
conclus al comitetului de liquidare al acestei bănci se restituie deponen-
ților 50% din suma disponibilă de fl. 280,000.—. Plata a durat de dimi-
neaua până seara. La cassă a fost o inbulzeală mare Țiua întreagă. Orașul
Arad încă a primit fl. 84,000.—.

⊙

ÎNVĂȚĂMÎNT.

Academie veterinară. Școala veterinară din Budapesta in urma
hotărârii preainalte a Maiestății Sale cu data Schönbrunn în 11 Februarie
a. c. a fost ridicată la gradul academiilor. Chemarea academei veterinare,
conform §. 3 al regulamentului de organizare, este a da calificațiunea co-
respundătoare celor ce se pregătesc pentru cariera de veterinari, sau indi-
vișilor cari doresc a’și căștiga cunoscințe din singuraticile ramuri ale ace-
stor sciințe; a autorisa la exercitarea medicinei veterinare pe cei cari, pe
basa pregătirilor prescise, au sfișit cursul în regulă; mai departe pe basa
experimentărilor și observațiunilor a înainta după puțință amintitele sciințe,
a’și da ultima părere în chestii veterinare și în legătură cu aceste în chestii
sanitare de resort.

Ascultătorii academei sunt de doue feluri:

a) ascultători ordinari cari, sfișind cursul de învățământ veterinar
conform planului statorit, după depunerea riguroaselor prescise primesc
diplomă de veterinar; b) ascultători extraordinari, cari doresc a se califica

în unul sau mai multe obiecte; cești din urmă nu fac riguroase, nici nu capătă diplomă.

Ca ascultători ordinari se primesc cei ce au depus examenul de maturitate la un gimnasiu sau școală reală; cei extraordinari se primesc cu concesiunea rectorului, eventual a corpului profesoral.

Înscrierile pe semestrul I se fac din 1—8 Septembrie; pe sem. II din 10—17 Ian. Auditorii extraordinari se pot înscrie ori-când. Taxa de fiecare înscriere este câte 4 coroane; iar didactrul 30 cor. pe semestru.

Cursul întreg al învățământului ține 4 ani (8 semestre).

Poporul nostru eminentemente agricol are neapărată lipsă de specialiști cât mai numeroși și în această privință; deci atragem atențiunea publicului asupra acestei impregiurări și indemnăm cu tot înadinsul pe tinerii nostri bacalaureați să se dedice și acestei cariere.

LITERATURA ECONOMICĂ.

Bibliografie.

„Cele mai principale și mai dese boale la animale și vindecarea lor prin mijloace practice“, de Dumitru Alessandrescu, medic veterinar al județului Ilfov, cu mai multe figuri în text. Ediția I. Bucuresci. Editura autorului, strada Numa Pompiliu Nr. 23. 1899. Prețul 2 Lei.

„Grădina de legume“, disertațiune poporală, rostită de Ioan F. Negruțiu, la adunarea generală a desp. XI (Blaj) al „Asociațiunii“ ținută la 31 Iulie 1898 în Veza. Editura desp. XI. Blaj. 1899. Tipografia semin. gr. cat. din Blaj. Prețul 25 cr.

Handel und Verkehr im XIX. Jahrhundert (Comerciu și comunicațiunea în secolul XIX) de *F. C. Philippson*. 191 pag., Berlin, Siegfried Cronbach.

Wörterbuch der Volkswirtschaft (Dicționar național-economic) de *Dr. Ludwig Elster*; tom. II., 1088 pag., Jena, Gustav Fischer.

Industria conservelor, studiu economic de *Dr. G. Antipa*; Bucuresci, G. Göbel.

Tratado de Economia politica (Tractat de economie politică) de *Antonio Torrentz y Mommer*; 171 pag., Barcelona, Librăria Ribalta y Giró.

Geografia y Estadistica economico industrial, (Geografia și statistica economică-industrială) de *Antonio Torrents y Mommer*. 384 pag., Francisco Ribalta.

A közép-földbirtokos osztály hiteléről (Despre creditul clasei mijlocii a proprietarilor de pământ) de *Gustav Lippich*; 15 pag., Budapesta, Pesti könyvnyomda.

A természet erő, a munka és a tőke hozadékának elmélete (teoria producțiunii agenților naturali, a muncii și a capitalului) de *Emil Czeisler*; 179 pag. Budapesta, Friedrich Kilián.

Harmadosztályu keresetadó, kereskedés, ipar és egyéb haszonhajtó foglalkozás adója (Darea de venit classa III, darea întreprinderilor comerciale și industriale și a altor ocupațiuni aducătoare de câștig de *Iosif Roka*, 140 pag. Edit. Camerei comerciale și industriale din Neusohl, se capătă la autor tot acolo, prețul 60 cr.

Trageri la sorți.

Losuri ipotecare ungare de 3% din anul 1895. La tragerea de premii din 25 Aprilie 1899 s'au tras următoarele câștiguri rambursabile la 25 Iulie 1899:

Seria	Nr.	cu coroane	400	Seria	Nr.	cu coroane	400
"	178	"	2000	"	1978	"	4000
"	185	"	400	"	2421	"	400
"	620	"	400	"	2446	"	2000
"	1460	"	400	"	2611	"	400
"	1516	"	400	"	2620	"	400
"	1534	"	400	"	2905	"	400
"	1575	"	400	"	3084	"	400
"	1660	"	400	"	3152	"	400
"	1693	"	400	"	3198	"	100,000
"	1790	"	2000	"	3401	"	400

Aceste obligațiuni se vor schimba cu alte titluri provădute cu aceleași serii și numere, dar stampilate în semn că premia s'a plătit. Cu premia de **20 coroane** s'a tras seria 2654 Nr. 1—100; iar în **amortisare** seria 1117 și 2299 Nr. 1—100. Losurile trase în amortisare se răscumpără cu câte 200 coroane primind proprietarul și un bilet de premiu, cu care participă la viitoarele trageri de câștig și de premii.

Losurile austriace de stat din anul 1860. Din cele 210 Serii trase la 1 Februarie 1899 s'au sortat la 1 Maiu 1899 cu câștiguri mai mari următoarele:

Seria	Nr.	fl.	Seria	Nr.	fl.	Seria	Nr.	fl.
81	18	1000	8192	9	5000	13711	6	1000
495	13	5000	8202	8	1000	14037	2	1000
506	14	1000	9025	13	1000	14394	15	1000
506	19	1000	9400	5	1000	14684	4	1000
1286	7	1000	10266	17	10000	14976	16	1000
1490	2	1000	10603	17	5000	15476	8	5000
1608	9	5000	11454	10	5000	15526	7	1000
1865	15	1000	11669	2	1000	15574	14	1000
3004	1	10000	11753	6	1000	16615	12	1000
3845	2	5000	11969	7	25000	16615	20	1000
3964	19	1000	12272	14	1000	16869	8	5000
4059	12	50000	12313	7	1000	17373	7	5000
4207	4	1000	12313	11	30000	17373	18	1000
4621	15	5000	12313	19	1000	17785	7	5000
5312	16	1000	12928	15	1000	17938	10	5000
5687	4	5000	12928	18	5000	17938	13	1000
6280	10	1000	13565	14	5000			

Toate celelalte numere cuprinse în cele 210 Serii publicate la timpul său și trase în 1 Februarie 1899 primesc cel mai mic câștig de 600, respective de 120 fl. Rambursarea se face la 1 August 1899. Proxima tragere de serii va fi la 1 August 1899.

Losuri sârbești de 2% din anul 1881. La a 81 sortare din 14 Aprilie 1899 au fost trase următoarele 17 serii: 1124, 138, 168, 2043, 556, 895, 903, 936, 3127, 668, 691, 951, 967, 4079, 5037, 057, 412, dintre cari cu câștiguri mai mari s'au tras următoarele:

Seria 1124	Nr. 11	cu franci	500,	Seria 1124	Nr. 30	cu franci	10,000,
"	1124	"	45	"	1168	"	23
"	2903	"	4	"	"	"	275,
"	3951	"	4	"	"	2936	6
"	5412	"	37	"	"	5037	41
						"	500,
						"	275.

Toate celelalte numere cuprinse în seriile de sus s'au tras cu câte franci 100. Rambursarea se face din 14 Maiu 1899.

Losurile turcești de franci 400 din a. 1870. La tragerea din 1 Aprilie 1899 au eșit la sorți următoarele câștiguri principale:

Nr.	10161	franci	3000	Nr.	453846	franci	1000	Nr.	1194923	franci	1000
"	67000	"	1000	"	457665	"	20000	"	1262118	"	1000
"	74566	"	1000	"	592411	"	1000	"	1262119	"	20000
"	74570	"	1000	"	667001	"	1000	"	1271521	"	1000
"	96358	"	1000	"	835081	"	6000	"	1271523	"	3000
"	98445	"	60000	"	835139	"	1000	"	1284017	"	3000
"	127130	"	3000	"	846020	"	1000	"	1304661	"	1000
"	129151	"	1000	"	847082	"	3000	"	1390596	"	1000
"	129155	"	1000	"	875009	"	3000	"	1658641	"	1000
"	235111	"	3000	"	866507	"	1000	"	1658644	"	6000
"	285692	"	6000	"	935672	"	1000	"	1755475	"	3000
"	292810	"	6000	"	935675	"	1000	"	1836652	"	3000
"	355911	"	1000	"	1013735	"	3000	"	1842072	"	1000
"	392385	"	6000	"	1064552	"	1000	"	1842074	"	3000
"	413345	"	3000	"	1132957	"	1000	"	1851632	"	1000
"	451987	"	1000	"	1169405	"	6000	"	1967363	"	1000
"	1968106	"	600000	cu rambursarea din 1 Maiu 1899 și 58% din nominalul câștigului.							

Losuri Crucea roșie italiană din 1885. La 1 Maiu 1899 s'au tras următoarele losuri cu premii mai mari: Seria 3721 Nr. 47, Seria 4066 Nr. 2, Seria 6158 Nr. 5, Seria 6515 Nr. 25 și Seria 11084 Nr. 41 cu câte 50 Lire; Seria 6606 Nr. 1 cu 35000 Lire; Seria 7665 Nr. 8 cu 1000 Lire și Seria 9441 Nr. 6 cu 2000 Lire. Rambursarea se face la 9 Maiu 1899. — Cuponul de premiu detașat îl primesce proprietariul și participă la viitoarele trageri de amortisare.

La tragerea de amortisare au eșit următoarele 20 de Serii: 10, 117, 1689, 1929, 3030, 3226, 4121, 4503, 5674, 7146, 7678, 8916, 9046, 9093, 9182, 9812, 9944, 10337, 10345 și 11690. Aceste 20 Serii (cari fie-care cuprind Nr. 1—50) se vor rambursa la 9 Maiu 1899 cu 31 Lire minus competența de circulațiune. Cu cuponul de premiu se participă la tragerile de premii.

Amortisări. Losuri de stat austriace din anul 1860: Seria 5636 Nr. 16 clasa IV. Seria 5976 Nr. 6 cl. II și III, Seria 6880 Nr. 12 cl. V, Seria 6984 Nr. 6 cl. IV, Seria 10408 Nr. 4 cl. IV, Seria 10572 Nr. 17 cl. I, Seria 6076 Nr. 17, Seria 12388 Nr. 3, Seria 16919 Nr. 9 și Seria 19308 Nr. 19.

Losuri de stat austriace din anul 1864: Seria 841/70, Seria 3126/15 cl. I, Seria 1343/62, Seria 2794 Nr. 11, Seria 2854 Nr. 77.

Losuri Credit: Seria 2751 Nr. 67.

Losuri com. Viena: Seria 464 Nr. 65.

Losuri Boden-Credit austriace de 3% din anul 1880: Seria 26 Nr. 82, Seria 907 Nr. 47, Seria 2495 Nr. 87, Seria 2110 Nr. 87.

Crucea roșie austriacă: Seria 6051 Nr. 11.

Renta comună austriacă de 4.2% (bilete): Nr. 338530 per fl. 100.

Renta comună austriacă de 4.2% (argint): Nr. 58365 per fl. 100, Nr. 28595 per fl. 1000.

Renta ungară de 4% (aur): Lit. B. Nr. 5716 per fl. 500, — Lit. C. Nr. 279421, 324228, 324333, 411973—976 per fl. 1000.

Acțiune Unionbank em. 1886: Seria 17813—820 per fl. 200.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul efectelor mai căutate pentru plasări și rentabilitatea lor.

Prescurtări: arg. = argint. austr. = austriac. B. = Bancă. B. B. = bilet de bancă (Bancnotă).
 C. = coroane. C. F. = Cale Ferată. com. = comunal. C. de p. = Casă de păstrare. Cr. = Credit.
 d. = din. em. = emisiune. fonc. = fonciar. hip. = hipotecară. Impr. = Imprumut. L. = Los.
 Ln. = Lei noi. Obl. = Obligațiuni. pr. = premii. sc. = scutit de impozite. Scr. = Scrisuri.
 St. = Stat. ung. = ungară. *) cu subtragere de 2% dare per coupon.

Budapesta			De- bândă	Numirea valorilor	Scadența cupoanelor	Viena		Renta- bilitatea
20 Apr. 1899	6 Maiu 1899	%				20 Apr. 1899	6 Maiu 1899	
Se vinde			%			Se vinde		6 Maiu 1899
				I. Efecte publice.				%
101.10	101.25	4 ² / ₁₀		Renta comună austr. ung. (hârtie)	Mai, Nov.	101.05	101.40	4.14
101.—	101.25	4 ² / ₁₀		dto dto (dto)	Febr., Aug.	101.—	101.40	4.14
100.90	101.—	4 ² / ₁₀		dto dto (arg.)	Ian., Iul.	100.65	101.20	4.15
100.90	101.—	4 ² / ₁₀		dto dto dto	Apr., Oct.	100.75	101.20	4.15
120.50	120.50	4		Renta austr. (aur) sc. . . .	dto	120.20	119.75	3.99
101.—	100.75	4		dto. dto. (coroane) sc. . . .	Mart., Sept.	100.65	100.60	3.97
120.20	120.—	4		dto. ung. (aur) sc. . . .	Ian., Iul.	119.80	119.90	4.02
97.80	97.60	4		dto. dto. (coroane) sc. . . .	Iun., Dec.	97.65	97.55	4.42
102.—	102.—	4 ¹ / ₂		Impr. C. F. ung. (arg.) d. 1889	Ian., Iul.	101.80	101.70	4.41
122.—	121.50	4 ¹ / ₂		dto. (aur)	Febr., Aug.	121.50	121.50	4.43
101.25	101.20	4 ¹ / ₂		Obl. de Regalii ung. sc.	Ian., Iul.	101.—	100.60	4.42
101.75	101.—	4 ¹ / ₂		dto croato-slav. sc. . . .	dto	—	—	4.42
97.75	97.75	4		Bonuri rurale dto. sc. . . .	dto	97.50	98.25	4.06
97.75	97.—	4		dto ung. sc. . . .	dto	96.50	96.70	4.14
—	—	4		Impr. orașului Viena d. 1894*)	Mart., Sept.	97.30	96.50	4.06
—	—	4		dto dto d. 1898*)	Ian., Iul.	99.30	98.70	4.—
—	—	6		dto C. F. de st. bulg. d. 1889	Apr., Oct.	111.40	111.—	5.37
111.50	111.50	6		dto (hip.) C. F. de st. bulg. d. 1892	Ian., Iul.	111.50	111.10	5.36
				II. Scrisuri fonciare.				
—	—	4		Instit. de Cred. fonciar austr. (Oestr. B.-Cr. A.)*)	Apr., Oct.	98.90	98.90	3.96
—	—	4		B. centr. austr. de Cr. fonc. (Oestr. Centr. Boden-Cr. B.)	C. Ian., Iul.	100.60	100.50	3.96
—	—	4 ¹ / ₂		dto dto	B. B. Apr., Oct.	101.80	101.40	4.44
101.—	101.—	4 ¹ / ₂		B. com. B.-Pesta	B. B. Febr., Aug.	100.50	100.50	4.49
98.75	98.50	4		dto dto	C. dto	98.50	98.25	4.03
104.50	104.50	4 ¹ / ₂		dto dto (Obl. c. 10% pr.)	B. B. Apr., Oct.	104.50	104.50	4.31
100.—	99.75	4		dto dto (5% pr.)	C. dto	100.—	99.75	4.02
101.20	101.20	4		Banca austro-ungară	B. B. dto	101.20	101.20	3.95
102.—	102.—	5		„Albina” Sibiiu	C. dto	—	—	4.90
102.—	102.—	5		dto dto	B. B. Ian., Iul.	—	—	4.90
101.25	101.25	4 ¹ / ₂		Cassa de păstrare (Allg. Sparkassa) Sibiiu em. IV	C. dto	—	—	4.90
101.—	101.—	4 ¹ / ₂		Inst. de Cred. fonc. (Bod. Cr.-Anst.) Sibiiu em VI	C. dto	101.—	101.—	4.45
101.—	101.—	4 ¹ / ₂		I Cassă de pastrare a capit. Bpesta (I. BP. föv. tak. pénztr.)	B. B. Mai, Nov.	101.—	101.—	4.45
101.—	101.—	4 ¹ / ₂		Cassa de p. regnic. ung. centr. Bpesta (M. orsz. közp. tak. pztr.)	B. B. Febr., Aug.	101.—	101.—	4.45
101.25	101.25	4 ¹ / ₂		B. hip. centr. a C. dep. ung. (Tak. pztr. közp. jelzalog B.) em. IV, V. B. B.	dto	102.50	102.50	4.44
99.25	99.25	4		Instit. de Cred. fonciar ung. (Magy. földhit. int.)	dto	98.75	98.75	4.04

Budapesta		Do- bandă	Numirea valorilor	Căştigul minimal	Viena	
20 Apr 1899	6 Maiu 1899				20 Apr. 1899	6 Maiu 1899
Se vinde					Se vinde	
		‰	III. Losuri.			
173.50	173.50	4	L. de St. din 1854 à fl. 250 v. c. 20‰ contrib. à fl. 100	304.—	172.50	172.50
142.50	140.50	5	L. de St. din 1860 à fl. 500 v. a. 20‰ contrib. à fl. 100	580.—	140.20	140.10
159.—	158.—	5	L. de St. din 1860 à fl. 100 v. a. 20‰ contrib.	116.—	158.50	158.—
196.50	196.50	—	L. de St. din 1864 à fl. 100 v. a. . .	180.—	195.80	196.75
196.—	196.50	—	dto dto à fl. 50 v. a.	90.—	150.—	196.75
165.25	165.25	—	L. de St. ung. de fl. 100	155.81	165.—	165.—
82.13	82.13	—	dto de fl. 50	77.87	82.13	82.10
139.25	139.50	4	L. „Tisa“	120.—	139.35	139.50
7.50	7.50	—	L. Basilica din Budapesta supr. timb.	6.—	7.30	7.20
4.40	4.45	—	L. Jó-sziv supra timbrate	2.—	—	—
201.—	201.—	—	L. Credit de fl. 100	180.—	200.—	199.75
—	—	—	L. Clary de fl. 40	58.—	69.—	68.—
—	—	4	L. pentru navig. dunăreană de fl. 100	105.—	175.—	172.—
—	—	5	L. pentru regul. Dunării de fl. 100	100.—	130.50	130.—
—	—	—	L. Insbruck de fl. 20	28.—	31.—	31.—
—	—	—	L. Krakau de fl. 20	28.—	28.—	27.50
—	—	3	L. de ale Inst. de Cr. fonc. austr. (Oest. Boden-Cr. Anst.) din 1880*)	100.—	121.—	121.—
—	—	3	L. de ale Inst. de Cr. fonc. austr. (Oest. Boden-Cr. Anst.) din 1889*)	100.—	118.25	118.—
67.56	67.50	—	L. „Buda“ de fl. 40 supra timbrate	62.50	67.—	66.80
65.50	65.50	—	L. „Pálffy“ dto	58.—	66.—	65.75
—	—	—	L. „Rudolf“ de fl. 10	11.60	28.—	28.—
20.90	20.90	—	L. Crucea roşie austr. de fl. 10 . . .	12.40	20.70	20.90
11.80	12.—	—	dto ung. de fl. 5	6.50	11.70	11.75
11.50	11.50	—	dto italiană Lire 10	—	11.50	11.50
—	—	—	L. „Salm“ de fl. 40	58.—	86.50	86.50
—	—	—	L. Salzburg de fl. 20	28.—	29.75	29.75
—	—	—	L. St. Genois de fl. 40	62.25	85.75	85.75
—	—	—	L. Stanislau de fl. 20	24.—	55.—	57.—
—	—	4 1/2	L. „Triest“ de fl. 100*)	105.—	165.—	165.—
—	—	4	de fl. 50*)	50.—	70.—	70.—
122.50	123.50	4	Ser. fonc. cu pr. ale B. hip. ung. (Magy. jelz. hit. B.) à fl. 100 . . .	100.—	123.60	124.10
—	—	—	L. Waldstein à fl. 20	20.50	64.—	64.—
178.50	178.50	—	L. com. Viena din a. 1874 de fl. 100	140.—	177.—	177.75
			IV. Valute.			
5.74	5.74	—	Galbini c. r. monetă	—	5.72	5.72
5.71	5.71	—	” ferecaţi	—	5.70	5.70
9.59	9.59	—	Napolend’or (20 franci sau 8 fl. v. a.)	—	9.57	9.57
11.82	11.82	—	20 Marce aur	—	11.82	11.81
—	—	—	Lira otomană aur	—	—	—
59.15	59.12 ^b	—	Bancnote germâne (100 Marce)	—	59.—	58.97
47.95	47.95	—	” franceze (100 franci)	—	47.85	47.87 ^b
128.25	128.25	—	Ruble hârtie (100 Ro.)	—	127.75	—
—	—	—	Sovereignes	—	12.06	12.05

Etalonul de interes al bancii austro-ung. din 6 Maiu 1899: La cambii 5‰,
Lombard pe rente şi scrisuri fonciare de ale băncii 5 1/2‰, pe alte efecte 6‰.

Discont privat: cu scadenţe de 3 luni 4 1/4—4 9/16‰, cu scadenţe mai lungi 5—5 1/4‰.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște“.

Bilanțul general pe al XV-lea an de gestiune 1898.

ACTIVE.	Contul Bilanțului.		PASIVE.	
	fl.	cr.	fl.	cr.
Cassa în număr	4,389	56	Depunerile membrilor (capit. social)	13,000 --
Împrumuturi pe obligațiuni cu ca- venți	171,106	—	Fondul de rezervă	29,399 03
Împrumuturi ipotecare	150,646	—	Fondul de binefaceri	15,567 15
Cambii de bancă	20,659	—	Depuneri spre fructificare	333,153 58
Credite de cont-curent	46,737	85	Interese transit. anticipate pro 1899	3,917 05
Efecte publice	42,640	—	Cambii reescomptate	12,250 —
Mobilier fl. 575-93			Împrumuturi pe efecte	18,000 —
după amortis. de 10% „ 57-59	518	34	Diverse conturi creditoare	11,531 60
Diversi debitori și interese transi- toare restante	9,223	39	Profit transpus din a. 1897 fl. 58-98	
			Profit net pro 1898 . . . „ 9,042-75	9,101 73
	445,920	14		445,920 14

DEBIT.	Contul Profit și Perderi.		CREDIT.	
	fl.	cr.	fl.	cr.
Interese :			Profit transpus din 1897	58 98
pentru dep. spre fruct. fl. 14,711-75			Interese :	
„ fondul de bine- faceri „ 802-59			dela împr. pe obligat. cu caventi fl. 13,985-11	
„ cambii reesc. „ 1,718-43			dela împrum. ipot. „ 10,849-62	
„ împr. pe efecte „ 853-20	18,085	97	„ cambii de bancă „ 2,037-56	
Spese :			dela credite de cont- curent „ 2,247-23	
a) Salare și marce de prezență fl. 1,853-80			dela efecte publice „ 1,837-71	31,007 23
b) Imprimare, registre, porto, chirie . . . „ 847-89	2,701	69	Provisiuni	1,849 54
Contribuțiuni :				
directă și 10% după interesele la depuneri	2,968	77		
Amortisare din mobilier	57	59		
Profit transpus din 1897 fl. 58-98				
Profit net pro 1898 . . . „ 9,042-75	9,101	73		
	32,915	75		32,915 75

Săliște, în 31 Decembre 1898.

Petru Drăgits, vice-președ. Dimitrie Roman, cassar. Constantin Hertia, comptabil.
Membri în direcțiune:

Dr. Nicol. Calefariu, Bucur Comșa, Ioan Comșa, Iordache Roșca, Dum. Lăpădat, Ilie Hociotă.

Subsemnatul consiliu de inspecțiune am examinat bilanțul present, precum și contul profitului și perderilor și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Dumitru Vulcu.

Mihail Ittu.

Petru I. Comșa.

Ioan Banciu.

Proprietar și editor: Dr. C. Diaconovich.

Tipariul Tipografiei arhidieceșane.